

ایران کارگاه تلاش برای رفع مشکلات مردم شده است

تلخ و شیرین یک سالگی دولت سیزدهم در گفت‌وگو با سخنگوی آن

امید مردم به رئیس جمهور افزایش یافته است

گفت‌وگوی قدس با محمدرضا باهنر عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام

مدیریت جهادی دولت در بحران‌های کشور

قدس اقدامات زیرساختی دولت برای پایداری شبکه برق کشور را بررسی می‌کند

صدگام برای عبور از تاریکی

دولت سیزدهم و نشانه‌های تغییر ریل سیاست‌گذاری در کشور

در صورت وجود اراده، بازهم جلوی تحول را می‌گیرند. آن شبکه ذی‌نفعان عبارت‌اند از کسانی که ارتزاق آن‌ها از مزیت‌های وارداتی و پنهان‌کاری‌های مالیاتی و شبکه معیوب تسهیلات بانک‌های خصوصی است. حال دولت با اقدامات یک‌ساله خود به دنبال تغییر این مسیر است. در واقع مابه‌ازای عینی تحقق عدالت و جمهوریت تنها نمودهای بیرونی و سیاسی همانند تجمعات مردمی یا سفرهای استانی و انتخابات نیست بلکه بازگرداندن حاکمیت اقتصادی به مردم است که خطرش را رئیسی پذیرفته است.

مثلاً دولت سیزدهم با اجرای سامانه مؤدیان مالیاتی به دنبال حذف بی‌عدالتی در گرفتن مالیات، ایجاد شفافیت در حوزه جریان کالا، افزایش درآمدهای مالیاتی نسبت به تولید ناخالص ملی است.

در کنار این دستاوردها بایستی یک واقعیت دیگر را هم دولت و هم مردم در نظر داشته باشند. اینکه آیا مشکلاتی که ناشی از یک دوره ۱۰ ساله است، در کوتاه‌مدت حل خواهد شد؟

اگر عینی‌تر بخواهیم سخن بگوییم، می‌توانیم مثال نرخ تشکیل سرمایه طی ۱۰ سال اخیر را بیان کنیم، بررسی این شاخص نشان می‌دهد که چرا نباید از دولت سیزدهم توقع زیادی داشت.

عملکرد سرمایه‌گذاری در بیشتر سال‌های دهه ۹۰ منفی و متوسط رشد سالانه آن بر اساس آمارهای مرکز آمار ایران منفی ۳ درصد بوده است. بر اساس آمار بانک مرکزی، در سال ۱۳۹۱ رقم تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در کشور به ۳ میلیون و ۹۸۸ هزار و ۴۳ میلیارد ریال رسید اما در دولت‌های یازدهم و دوازدهم بار دیگر این رقم نزولی شد و در سال ۱۳۹۹ به ۲ میلیون و ۵۷۴ هزار و ۲ میلیارد ریال رسید.

این آمار در اقتصاد چه معنی دارد؟ رشد سرمایه‌گذاری سوخت اصلی رشد اقتصادی محسوب می‌شود. وقتی که این سوخت به مرور تبخیر شود و جایگزین نشود، باید منتظر بود که ماشین اقتصاد به مرور درجا بزند و در نهایت متوقف شود. در واقع یکی از دلایل تورم مزمن در ایران هم همین فشار هزینه تولید است.

سرمایه‌ی یکی از اصلی‌ترین عوامل شکل‌گیری تولید است، وقتی در دهه گذشته نه کارخانه جدیدی راه افتاده، نه خط تولید پیشرفته‌ای ایجاد شده است، چگونه می‌توان توقع کاهش تورم تولید و در نهایت تورم مصرف‌کننده را در کوتاه‌مدت داشت؟ به زبان دیگر اگر همان سرمایه‌گذاری‌های اندک دهه ۸۰ در زیرساخت‌های تولید، کارخانه‌ها، آب و برق و گاز و راه و سد و... نبود، چه بسا وضعیت تورمی دهه ۹۰ بدتر از این هم می‌شد.

تا وقتی هزینه تمام‌شده تولید در ایران افزایشی باشد، انتظار معجزه از دولت برای کنترل قیمت‌ها معنا ندارد و زمانی می‌تواند این مهم محقق شود که شاهد سرمایه‌گذاری عظیم در کشور باشیم. حتی در صورت سرمایه‌گذاری عظیم، اثرات آن را سال‌ها بعد مشاهده خواهیم کرد.

بنابراین توقع حل مشکلات در کوتاه‌مدت با واقعیت اقتصاد ایران همخوانی ندارد و چه بسا با توجه به وضعیت بد شاخص‌های اقتصادی به‌ویژه در حوزه نرخ تشکیل سرمایه باید هشدار تداوم وضع موجود را هم داد.

بنابراین واقعیتی که بایستی دولت صریح‌تر با مردم در میان بگذارد همین مسئله است؛ اما آیا در مقابل این هشدار بایستی ناامید بود؟ پاسخ خیر است. نشانه‌های تغییر ریل سیاست‌گذاری در دولت سیزدهم می‌تواند امیدها را برای جبران دهه ۹۰ بیشتر کند.

دولت سیزدهم در حالی سکان مدیریت کشور را بر عهده گرفت که دهه سختی بر ایرانیان گذشته بود و آمارهای کلان اقتصادی در دهه ۹۰ ضعیف‌ترین عملکردهای اقتصادی ایران را نشان می‌دهد. برای همین «اقتصاد» اولویت اصلی دولت سیزدهم شده است و به‌طور طبیعی اگر بخواهیم دستاوردهای آن را بررسی کنیم، کفه اقتصاد بر سایر حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، ورزشی و... سنگینی دارد. البته این سنگینی به معنای نادیده‌انگاری سایر دستاوردهای دولت سیزدهم نیست.

برای فهم این مسئله می‌توان به نقل قول وزیر ارشاد مراجعه کرد که گفته بود رئیس‌جمهور آن قدر در جلسات اقتصادی شرکت می‌کند که ما برای هماهنگی جلسه با ایشان باید تلاش زیادی کنیم.

در ویژه‌نامه حاضر نیز که به عملکرد یک‌ساله دولت سیزدهم پرداخته شده است، کفه اقتصاد بر سایر مسائل سنگینی دارد؛ اما نمی‌توان انکار کرد که بهبود وضعیت اقتصاد کلان بر سایر حوزه‌ها هم اثر دارد.

رئیس‌ی چه در مراسم تنفیذ و چه در مراسم تحلیف، دو مأموریت دولت خود را مدیریت کرونا و بهبود معیشت اقتصادی قرار داده بود. مدیریت بیماری منحوس کرونا و رونق اقتصادی و باز شدن فعالیت مردم به‌خودی‌خود موجب رونق سایر حوزه‌ها می‌شود، به‌طور نمونه با بازگشایی مراکز فرهنگی مثل سینما و تئاتر وضعیت حوزه فرهنگ هم بهتر از گذشته شده است.

اگر از این دو دستاورد عینی و غیرقابل‌کتمان بگذریم عملکرد دولت سیزدهم نشانه‌هایی از تغییر ریل سیاست‌گذاری در کشور را نشان می‌دهد.

مهم‌ترین تغییر را باید در شیوه تعامل دولت با مردم دانست. در تعبیر دینی، حسن فعلی بدون حسن فاعلی فاقد ارزش است. همان تعبیر الاعمال بالنیات. مشی مردمی و متواضعانه رئیسی نشان‌دهنده راستگویی اوست که به‌هیچ‌وجه نه قابل‌کتمان است و نه قابل‌مقایسه با ادوار گذشته.

تغییر دیگر انجام کارهای بر زمین مانده همانند توسعه پتروپالایشگاه‌ها و پالایشگاه‌هایی است که جلوی خام‌فروشی نفت را می‌گیرد و در صورت تحقق در آینده ارزش افزوده چند برابری را برای کشور رقم می‌زند.

برخی وضعیت فعلی اقتصاد ایران را تنها ناشی از تحریم می‌دانند اما تاریخ اقتصاد ایران نشان داده است که تحریم فقط بزرگ و دوزک اقتصاد ایران را کنار می‌زند، اقتصادی که همیشه تلاش می‌کرد عیب و ایراداتش را با پول‌های بادآورده نفتی پنهان کند، ایراداتی همچون مداخله دولت در قیمت‌گذاری و سرکوب قیمت، نظام معیوب بانکداری، نامشخص بودن جایگاه ایران در اقتصاد جهانی و بسیاری از مشکلات ساختاری اقتصاد ایران.

اکنون این فهم در دولتمردان بیشتر از گذشته ایجاد شده که رفاه نفتی بسیار آسیب‌پذیر و کوتاه‌مدت است و خود عاملی برای عقیم ماندن ظرفیت‌های تحول در کشور می‌شود.

در هفته دولت هستیم. شاید خیلی‌ها ندانند که «عدالت و جمهوریت» به‌عنوان گفتمان دولت سیزدهم انتخاب شده است. مظهر و مطالبه تحقق این گفتمان هم باید در اقتصاد سیاسی کشور باشد که دولت رئیسی آن را شروع کرده است، به‌طور نمونه مبارزه با رانت‌خواری ارز ۴۲۰۰ که با شجاعت توسط دولت رئیسی انجام شد و امید است که به سایر حوزه‌ها نیز تسری یابد.

شبکه نظام ذی‌نفعان خاص آن قدر در اقتصاد ایران قوی شده‌اند که حتی

یادداشت

مهدی پناهی

دبیر ویژه‌نامه

کارنامه یک‌سالگی دولت

- تأمین زمین ساخت و نام نویسی متقاضیان
- افزایش سقف و زمان بازپرداخت تسهیلات ساخت مسکن
- تخصیص ۴۰ هزار میلیارد تومان برای تسهیلات اجاره مسکن
- ابلاغ آیین نامه ساماندهی بازار مسکن و اجاره‌ها

۴ نهضت ملی مسکن

- احیای کارخانجات تعطیل یا نیمه تعطیل
- تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار
- نهضت تکمیل طرح‌های نیمه تمام و اجتناب از کلنگ‌زنی‌های جدید
- کاهش مالیات بر درآمد تولید
- کشاورزی قراردادی و خرید تضمینی گندم

۳ تولید و اشتغال دانش‌بنیان

- کنترل کرونا و واکسیناسیون بیمه همگانی
- حمایت از تولید داروهای ایرانی و طرح دارویار
- افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان پزشکی
- اجرای تعرفه گذاری خدمات پرستاری

۲ سلامت و درمان

- آغاز طرح تحول نظام بانکی
- منفی شدن رشد حجم نقدینگی
- کنترل شیب صعودی نرخ تورم
- مردمی سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها
- اصلاح نظام مالیاتی
- مدیریت و ثبات در بازار ارز
- توسعه سامانه جامع تجارت

۱ اقتصاد و معیشت

اقدامات کلان دولت پس از یک سال

۸ ارتباطات و فناوری اطلاعات

- اجرای بخش‌های مختلف دولت هوشمند
- احیا و شتاب بخشی به صنعت فضایی کشور
- تکمیل درگاه واحد الکترونیک دولت
- شتاب بخشی به تکمیل شبکه ملی اطلاعات

۷ فرهنگ و هنر

- تشکیل شورای عالی سینما به ریاست معاون اول رئیس جمهور
- حل مشکل کمبود کاغذ نشر و مطبوعات
- برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به صورت حضوری
- بازگشت رونق به سینماها

۶ آب و انرژی

- انعقاد قراردادهای نفتی / قرارداد سوآپ / قرارداد گازهای فلر
- مدیریت تولید، مصرف و توزیع سوخت در زمستان
- مدیریت تولید، مصرف و توزیع برق در تابستان
- طرح‌های ملی تأمین و مدیریت منابع آب

۵ تجارت خارجی

- افزایش حجم ترانزیت
- راه‌اندازی کریدورهای شمال - جنوب و غرب - شرق
- افزایش صادرات نفتی و غیرنفتی

گفت و گو

مینا افرازه

واکاوی عملکرد یک ساله دولت
در گفت و گوی قدس با معاون پارلمانی
رئیس جمهور:

ایران کارگاه تلاش برای رفع مشکلات مردم شده است

تعامل گسترده و دوسویه میان مجلس و دولت یکی از نقاط برجسته فعالیت دولت سیزدهم در سال نخست است. این در حالی است که رئیس جمهور طی یک سال گذشته یکبار با تمامی نمایندگان دیدار کرده و به تبادل نظر درباره امور و موضوعات مطرح میان دولت و مجلس، مسائل جاری کشور و مشکلات حوزه‌های استانی هر یک از نمایندگان پرداخته است. همچنین در حوزه پارلمانی نیز، دو قوه نسبت به طرح‌ها و لایحه‌های فراوانی با یکدیگر همکاری دارند، چنانکه تاکنون ۱۱۳ لایحه از دولت گذشته مورد تأیید قرار گرفته و حدود ۴۰ لایحه جدید نیز به مجلس تقدیم شده است. در همین راستا، در گفت و گویی با سید محمد حسینی، معاون امور مجلس رئیس جمهور به بررسی عملکرد یک ساله دولت سیزدهم در حوزه مجلس و ارائه و پیگیری مصوبات و لایحه‌های مختلف، نحوه تعامل رئیس جمهور با گروه‌های سیاسی و اقدامات و تصمیمات اقتصادی پرداخته است.

● با توجه به اینکه در هفته دولت قرار داریم، از یک سو برخی مخالفان دولت معتقدند که دولت سیزدهم طی فعالیت یک ساله خود تنها شعار داده و به وعده‌هایش عمل نکرده است. از سوی دیگر با تقطیع سخنان آیت‌الله رئیسی (به طور نمونه سفر اخیر کرمان و بحث وعده اشتغال) تلاش دارند بگویند دولت مدعی است که همه وعده‌هایش را اجرایی کرده است. از نظر معاون پارلمانی ریاست جمهوری مهم‌ترین نکته‌های کارنامه یک ساله دولت چه بوده است؟

دولت برای عمل به وعده‌های خود، اهداف کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت ترسیم کرده است تا بتواند از مشکلات مردم گره‌گشایی کند. یکی از مهم‌ترین برنامه‌های دولت، تدوین سند تحول دولت در ۳۷ بند است و این برای نخستین بار است که دولتی نقشه راه و برنامه محوری را در پیش می‌گیرد.

از سوی دیگر مشکلات فراوان اقتصادی، بدهی‌های سنگین، روابط نامناسب با بسیاری از کشورهای همسایه و دوست، تورم شدید، تعطیلی و راکد شدن بیشتر واحدهای تولیدی، تعلل در واردات واکسن و وضعیت نامناسب حوزه بهداشت و درمان، همگی میراث دولت گذشته برای این دولت بود و به گفته خودشان دولت را با ذخایر ریالی و ارزی نزدیک به صفر و اندک و درحالی‌که توانایی فروش نفت را نداشتند، به آیت‌الله رئیسی واگذار کردند.

یادتان باشد دولت یازدهم تا چندین سال ناکامی‌هایش را به دولت پیش از خود نسبت می‌داد و بسیاری از پروژه‌ها از جمله مسکن مهر و طرح‌های نیمه‌تمام را به حال خود رها کرد؛ اما در مقابل دولت فعلی در مواردی همچون طرح رتبه‌بندی معلمان که دولت پیشین آن را به مدت هشت سال رها کرده و بلا تکلیف گذاشته بود و به یک‌باره در دقیقه ۹۰ به دولت جدید واگذار کرد پذیرفته و آن را بدون تبلیغات اجرایی کرد. در واقع تصویب دقیقه‌نودی طرح رتبه‌بندی آن هم در روزهای پایانی عمر دولت دوازدهم، با این هدف بود تا بار مالی آن به دوش دولت سیزدهم بیفتد.

همچنین ساخت مسکن با جدیت توسط دولت در دستور کار قرار دارد درحالی‌که متأسفانه طی هشت سال گذشته اقدام مؤثر و کار درخوری در این باره صورت نگرفته و حتی طرح مسکن مهر «مزخرف» نامیده شد و افتخار وزیر مربوط هم تکمیل نکردن این طرح عنوان گردید؛ اما این در حالی است که دولت مردمی برای ساخت ۴ میلیون مسکن برنامه‌ریزی و اقدامات لازم را آغاز کرده است تا کمبودهای گذشته تا حدودی جبران شود. البته در سال نخست، تمرکز و اقدامات صرف تهیه زمین و تأمین اعتبارات شده است و به تدریج ساخت مسکن شدت می‌گیرد.

دولت سیزدهم حقوق کارگران و بازنشستگان و همچنین مبلغ یارانه‌ها را افزایش داده و به یک‌باره از ۴۵ هزار تومان به ۳۰۰ و ۴۰۰ هزار تومان رساند، این در حالی است که یارانه‌ها از ابتدای تخصیص آن در دولت نهم تاکنون هیچ‌گونه افزایشی نداشته است. دولت این اقدام بزرگ را بدون هیچ سروصدا و تبلیغاتی انجام داد اما دولت قبلی پرداخت کمک معیشتی را در بوق و کرنا کرده و به دنبال هیاهوهای تبلیغاتی و رسانه‌ای برای خود بود.

اغلب بازارچه‌های مرزی در دوره گذشته تعطیل شده بود؛ اما دولت سیزدهم بازگشایی آن‌ها را در دستور کار خود قرار داده است یا کم‌کاری دولت گذشته در توسعه ظرفیت تولید برق کشور سبب شده تا پس از دو دهه بار دیگر خاموشی‌ها به مردم تحمیل شود؛ اما دولت سیزدهم در همین یک سال در زمینه تولید برق، افزایش ۶ هزار مگاواتی ظرفیت نیروگاهی را در دستور کار قرار داد. همچنین دولت در زمینه مدیریت مصرف، اقداماتی نظیر تغییر شیفت و همپوشانی زمان برنامه مدیریت مصرف با برنامه تعمیرات تابستانی و کنترل پرمصرف‌ها با ابزارهای تعرفه‌ای را دنبال کرد و در نتیجه کوچک‌ترین خاموشی ایجاد نشده و تا امروز برق پایدار برای همه مشترکان تأمین شده است.

● یکی از نکاتی که رهبر معظم انقلاب خطاب به دولت توصیه کردند، گفت و گوی صادقانه با مردم است. به هر حال دولت یک سال پیش

نارضایتی شود، مسکوت گذاشته و اجرا نکرد. همچنین برخی لوایح را بدون تعیین محل تأمین منابع لازم برای اجرا به مجلس ارائه داد و بدون هیچ حساب و کتابی برای دولت بعدی بدهی و دین ایجاد کرد. علاوه بر این از ابلاغ قوانین خودداری می کرد، چنانکه قانون برنامه ششم توسعه به خاطر تعلل و خودداری دولت اولین بار توسط مجلس تهیه شد. برای سنجش تعامل قوا در دوره قبلی می توان به بهانه کرونایی روحانی برای خارج نشدن از سعدآباد و عدم حضور در مجلس و تعامل نکردن با نمایندگان و تشدید اختلافات بین دو قوه اشاره کرد و یا حتی به آمار استیضاح ها در دوره قبلی و فعالیت یک ساله دولت فعلی پرداخت. در راستای تعامل سازنده و مفید با مجلس، رئیس جمهور با تمام نمایندگان در قالب مجامع استانی دیدار داشته است و در کنار آن وزرا و معاونین رئیس جمهور نیز به صورت انفرادی و گروهی و همچنین با حضور در مجلس به تعامل و همکاری هرچه بهتر با نمایندگان اهتمام دارند، بنابراین این اقدامات به هیچ عنوان قابل مقایسه با گذشته نیست.

● **اصلاح طلبان به عنوان منتقد دولت می گویند که دولت سیزدهم در یک سال گذشته کارنامه موفق نداشته است. آن ها واردات و اکسن را به دولت روحانی متناسب می کنند و بحث افزایش فروش نفت را هم تنها به خاطر افزایش قیمت می دانند یا به طور کل آمار دولت را قبول ندارند و می گویند اثر این فروش نفت چقدر معیشت مردم دیده نمی شود. در مقابل دولت پاسخ می دهد که در حال پرداخت بدهی های دولت گذشته است (مانند اوراق و...) یا با استناد به آمارهای اقتصادی همانند تورم، می گوید تورم نسبتاً کنترل شده است. به نظر شما دلیل مخالفت و نادیده انگاری این موفقیت ها توسط اصلاح طلبان چیست؟**

بر اساس آمارها، در اواخر دوران فعالیت دولت قبلی روزانه حدود ۷۰۰ خانواده داغدار می شدند و واکسنی برای تزریق به دست عموم مردم نمی رسید اما با روی کار آمدن دولت جدید، از همان ماه های نخستین فعالیت دولت سیزدهم موج واکسیناسیون گسترده شکل گرفت. این اقدامات برجسته دولت سیزدهم در حالی است که دولت قبل واردات و اکسن را به پذیرفتن FATF و امثال آن گره زده بود و جان مردم را با امیال سیاسی خود معامله می کرد و این ها چیزی نیست که بتوان آن را کتمان ساخت. متأسفانه اصلاح طلبان که در طی ۸ سال گذشته با حمایت بی چون و چرا از دولت روحانی چشم خود را به روی تمامی ضعف ها و رخوت و ناکارآمدی ها بسته بودند، در حال حاضر و همسوی با دشمنان با برجسته سازی برخی نقاط ضعف به دنبال ایجاد یاس و ناامیدی مردم از دولت مردمی هستند و درصددند جایگاه و اعتبار خودشان در بین افکار عمومی را احیا کنند. برخی مدعی بودند که تنها آن ها زبان دنیا را بلد هستند، در حالی که مردم نتیجه گره زدن معیشتشان به مذاکرات و محدود شدن روابط ایران به چند کشور غربی از سوی دولت و حامیان آن را مشاهده کردند. در این میان اصلاح طلبان بدون کوچک ترین انتقادی به رفتار دولت قبلی، به دنبال بزک کردن توافقی و ایجاد مطالبه و فشار اجتماعی برای پذیرش آن بودند؛ اما امروز دولت مردمی و دیپلمات های انقلابی و متخصص ضمن اینکه مذاکرات را به صورت حرفه ای دنبال می کنند، به موازات آن با قدرت پیگیر تعامل و رابطه حداکثری با همه کشورها به ویژه همسایگان هستند.

چنانکه در همین مدت زمان اندک نیز سطح و حجم روابط با اغلب کشورهای همسایه چندین برابر شده و حتی صادرات به اروپا افزایش یافته و بخش زیادی از دارایی های بلوکه شده کشورمان آزاد شده است. این در حالی است که دولت در آغاز فعالیت خود با کسری ۴۸۰ هزار میلیارد تومانی مواجه بود و حتی پول کافی برای پرداخت حقوق مردادماه کارکنان دولت وجود نداشت.

در کارنامه هشت ماهه دولت سیزدهم شاهدید رئیس جمهور هر هفته در میان اقصای مختلف مردم و در جمع کارگران و کشاورزان و کارمندان حضور دارد اما رئیس جمهور دولت قبلی در دوران هشت سال حیات خود با تشریفات مجلل و لندکروز به سالن کارخانه و میان کارگران می رود.

دولت سیزدهم با مسئولیت پذیری، برای حل مشکلات مردم متحمل مشکلات و سختی ها بر دوش خود می شود و حتی در روزهای تعطیل نیز در میانه میدان و در حال نظارت و بازدید و سرکشی است اما در دولت قبل، رئیس جمهور تازه صبح جمعه متوجه تغییر قیمت بنزین می شود!

تصوراتی از شرایط کشور داشت و امروز پس از یک سال تجربه اجرایی کسب کرده و همچنین اشراف دولتمردان بر کشور افزایش یافته است. به نظر شما اینکه تصور شود دولت در این یک سال به طور کامل موفق بوده آیا برداشت صحیحی است؟ این تجربه یک ساله چه تأثیری بر وعده ها و برنامه های دولت داشته است؟

دولت با اشراف کامل بر تمام مشکلات انباشته شده و مغفول مانده وارد این عرصه شد، چنانکه سفرهای استانی را به محض روی کار آمدن در دستور کار قرارداد تا مشکلات تک تک استان ها را از نزدیک مشاهده و راه برون رفت از آن را بررسی و ریشه یابی کند و در نهایت در کمتر از یک سال سفرهای استانی را به پایان رسانید. به نظر من اگر منصفانه قضاوت شود، دولت مردمی در یک سال گذشته کارنامه موفق داشته است. در واقع امروز در تمامی حوزه ها شاهد تحرک و پویایی هستیم و نقاط مختلف کشور به کارگاه تلاش و مجاهدت برای رفع مشکلات مردم و ارتقای سطح زندگی آنان تبدیل شده است. دولت هیچ راهکار ناظر به رفع مشکلات اقتصادی در کشور را نادیده نگرفته است و هر اقدام یا برنامه ای که می توانسته به حل مشکلات کمک کند، پیگیری شده است.

● **نحوه تعامل گروه های سیاسی با آیت الله رئیسی چه در کسوت ریاست قوه قضاییه و چه ریاست جمهوری نشان می دهد که ایشان تعامل مناسبی با گروه های سیاسی داشته است. روایت های مختلفی از چهره های سیاسی تا دولتمردان سابق همانند جهانگیری معاون اول دولت قبل درباره مشورت دادن به رئیسی وجود دارد. تحلیل شما از تعامل رئیس جمهور با گروه های سیاسی به ویژه گروه هایی همچون اصلاح طلبان که به نوعی رقیب سیاسی وی محسوب می شوند، چیست؟ آیا تعامل رئیسی با گروه های سیاسی نسبت به رویه رؤسای جمهور گذشته تفاوت دارد؟**

رئیس جمهور پیش از انتخابات اعلام کرده بود در دولت وی جناحی عمل کردن، حزب گرایی و بگومگوهای سیاسی جایی ندارد و با عزم ملی سراغ حل مشکلات و گره گشایی از مسائل مردم خواهد رفت. به باور ناظران سیاسی، کشور در دولت پیشین دچار نوعی شکاف سیاسی شده بود و عدم استقبال از نقدهای سازنده توسط دولت سابق از علت های این پدیده شناخته می شود. همین اقدامات در کنار بی توجهی به معیشت مردم سبب کاهش مشارکت آنان در انتخابات گردید؛ اما با روی کار آمدن دولت جدید، رئیسی در مواقعی از افرادی که شاید نسبت سیاسی مشترکی با او نداشتند استفاده کرد و حتی از برخی اصلاح طلبان برنامه و نظر خواست. حدود ۱۰ روز بعد از انتخابات و قبل از استقرار دولت سیزدهم، رئیسی با نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری جلسه دو ساعته ای برگزار کرد و آن ها نیز راه حل ها و راهکارهای خود برای حل مشکلات را با رئیس جمهور منتخب در میان گذاشته و اعلام همکاری کردند.

رئیس جمهور معتقد است احزاب و تشکل های سیاسی باید در خدمت تحقق عدالت، اصلاح جامعه و حاکم کردن ارزش ها باشند و اگر حزب به عنوان مقصد نهایی و معبد افراد در نظر گرفته شود، قبایله گرایی بر فضای فعالیت های سیاسی حاکم می گردد.

البته رئیس جمهور پیش از انتخابات هم با مدیران روزنامه ها و خبرگزاری های اصلاح طلب دیدار و گفت و گو کرد و این روال بعد از انتخابات همچنان ادامه داشت. رئیس جمهور دولت انقلابی، منتقدان خود را دلسوز می نامد اما یک رئیس دولت هم منتقدانش را به جهنم حواله می دهد. دولتمرد انقلابی هر هفته به نقاط مختلف کشور سفر می کند و در میان مردم با آن ها به گفت و گو می نشیند، اما در مقابل دولتمرد خسته تکنوکرات، پشت میز نشینی و عافیت طلبی را بر حضور میان مردم ترجیح می دهد.

● **یکی از ویژگی های دولت سیزدهم و مجلس یازدهم همکاری و تعامل دو جانبه است، به ویژه در انجام تکالیف قانونی که دولت قبلی از آن سرباز می زد، همانند حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و یا تولید مسکن. ابتدا ارزیابی تان را از این دو ابر پروژه یا جراحی اقتصادی دولت و مجلس بفرمایید و دوم به نظر شما آیا دولت و مجلس همکاری مناسبی در این زمینه داشته اند؟**

متأسفانه دولت پیشین هر تکلیف قانونی را که ممکن بود موجب بروز

در همین مدت زمان اندک نیز سطح و حجم روابط با اغلب کشورهای همسایه چندین برابر شده و حتی صادرات به اروپا افزایش یافته و بخش زیادی از دارایی های بلوکه شده کشورمان آزاد شده است. این در حالی است که دولت در آغاز فعالیت خود با کسری ۴۸۰ هزار میلیارد تومانی مواجه بود و حتی پول کافی برای پرداخت حقوق مردادماه کارکنان دولت وجود نداشت

تالخ و شیرین یک سالگی دولت سیزدهم در
گفت و گو با سخنگوی آن

امید و اعتماد مردم به رئیس جمهور برای حل مشکلات افزایش یافته است

نقطه قوت دولت سیزدهم پشتکار است که به جد شبانه روز کار می کند تا عقب ماندگی ها جبران شود. اما یکی از نقاط ضعف دولت سیزدهم ضعف در اطلاع رسانی و آگاهی بخشی به عموم مردم در باره عملکرد خودش بوده است. این ها جملات دکتر علی بهادری جهرمی در یکی از نشست های خبری اش است که سخنی کار سخنگویی دولت را نشان می دهد، به ویژه دولتی که در سخت ترین شرایط اقتصادی کشوری دهه های اخیر روی کار آمده است و مخالفانش نیز بدون توجه به این سختی ها توقعات زیادی از دولت و شخص رئیس جمهور دارند؛ حل مشکلات هشت ساله در یک شب! در هفته دولت گفت و گویی صریح با بهادری جهرمی داشتیم تا تلخ و شیرین یک سال گذشته دولت را از زبان سخنگویش بشنویم.

● **سخنگویی دولت، آن هم دولت سیزدهم با این حجم از فعالیت باید کاری سخت باشد، کارهای بسیار زیادی که باید به موقع و مناسب اطلاع رسانی شوند؛ شایعه‌هایی که باید سریع تکذیب و اصلاح شوند. از نظر سخنگوی دولت، سخت‌ترین و شیرین‌ترین رویداد دولت در سال نخست چیست؟**

سخنگویی هم حساسیت‌های خاص خودش را دارد، البته کارهای سخت در حوزه دولت و امور عمومی محدود به سخنگویی نیست.

رویدادهای شیرین حوزه سخنگویی، زمانی است که خبر خوش به مردم می‌دهیم؛ مثل خبر اجرایی شدن رتبه‌بندی معلمان که وعده رئیس‌جمهور بود و پیش از یک‌ساله شدن دولت محقق شد، در حالی که این قانون باید حدود ۱۲ سال پیش اجرایی می‌شد. خبر افزایش حقوق حداقل‌بگیران یکی دیگر از اخبار خوبی بود که اعلام کردنش یک رویداد شیرین در دوران سخنگویی در یک‌سال گذشته است.

تلخی‌های سخنگویی هم آن زمان‌هایی است که ناگزیریم اخبار ناگوار و تلخ را بازگو و توضیحاتی راجع به آن‌ها ارائه کنیم. مثلاً خبر حادثه قطار مشهد به یزد یکی از این تلخی‌هاست. آن روز در جلسه هیئت دولت بودم و پس از جلسه در حیاط دولت و در جمع خبرنگاران با حزن و ناگواری خبر این حادثه را اعلام کردم و به مردم عزیز تسلیت گفتم. زمانی هم که گزارش حادثه قطار منتشر و معلوم شد عامل انسانی در این حادثه دخیل بوده و موجب جان‌باختن ۱۴ نفر از هموطنانمان شده است، تلخی حادثه بیشتر شد. سیل، متروپل و فوتی‌های کرونا هم از دیگر رویدادهایی بودند که بیانشان با سختی و تلخی همراه بود.

● **یکی از تفاوت‌های جدی دولت سیزدهم با دولت گذشته، رویکرد مردمی و حضور بی‌تکلف در کف جامعه است؛ اما در مقابل، برخی منتقدان این حضور مردمی را پوپولیستی و عوام‌گرایانه می‌دانند، پاسخ سخنگوی دولت به این اظهارات و انتقادات چیست؟**

یکی از شعارهای اساسی دولت، مردمی بودن بود. این شعار هم مبتنی بر اصول، آرمان‌ها و گفتمان انقلاب اسلامی است.

وقتی یک مسئول در بدنه اجتماعی حضور می‌یابد، حرف دل مردم بدون واسطه و مستقیم شنیده می‌شود و این حرف مردم نه تنها بدون دستکاری شنیده می‌شود، بلکه بیشتر درک و حس‌وحال مردم هم عینی‌تر و واقعی‌تر می‌شود. مردم نیز در این حضورها بیشتر واقعیت‌ها و منابع و نیازها را درک می‌کنند.

این رویه یکی از نقاط تمایز و موارد قابل افتخار دولت است. یکی از روش‌های دشمنان ما که پررنگ شدن نقش مردم در اداره کشور برای آن‌ها هرگز خوشایند نیست و نمی‌خواهند مسائل کشور با حضور و مشارکت مردم حل شود، این است که نکات مثبت را پیدا کنند و مدام با طرح سؤال انحرافی و شبهه، آن نکته مثبت را زیر سؤال ببرند و به موضوعی منفی تبدیل کنند. یکی از مصادیق این امر، همین مردمی بودن مسئولان است. دشمنان متوجه این قضیه شده‌اند که استمرار رویه مردمی بودن مسئولان و حضور مردم در صحنه و تعامل دوسویه بین مردم و مسئولان، می‌تواند رافع همه مشکلات ایران اسلامی باشد، از این رو همین موضوع را نشانه گرفته، هدف‌گذاری می‌کنند و با فضاسازی قصد وارونه جلوه دادن این عملکرد مثبت را دارند. مردمی بودن موجب می‌شود واقعیت و ماهیت نظام اسلامی برای همه مشخص شود که این موضوع برای مخالفان انقلاب اسلامی، قابل تحمل نیست و علیه آن دست‌به‌کار می‌شوند.

نتیجه مثبت حضور در میان مردم در طول همین یک سال گذشته به‌دفعات هم از سوی مردم و هم از سوی مسئولان تجربه شده است. در جریان هستی‌د که در رکوردی بی‌سابقه، دولت سیزدهم توانست در کمتر از یک سال، به همه استان‌ها سفر کند. خب این سفرها برکات زیادی داشته است. نخستین و مهم‌ترین اثر مثبت این سفرها به نظر من، تغییر فضای کشور و حذف فاصله بین مردم و مسئولان بود. اکنون یک برابری از کل کشور در نزد دولت شکل گرفته است که فقط مبتنی بر گزارش‌های ارائه‌شده و روی کاغذ نیست، بلکه مشاهده‌های میدانی نیز آن را تکمیل کرده است. علاوه بر این، مصوبات و دستورهایی در این سفرها تصویب و صادر شده است که ان‌شاءالله موجب شکوفایی استان‌ها خواهد شد. به‌طورکلی بیش از ۲۷۰ مسئله و محور اساسی در استان‌ها و بیش از ۲ هزار و ۲۹۰ چالش اولویت‌دار در شهرستان‌ها در حوزه‌های اقتصادی، زیربنایی، اجتماعی و فرهنگی در این سفرها شناسایی شده است. چند صد مصوبه و دستور ویژه رئیس‌جمهور

با رویکرد تعاملی رئیس‌جمهور با سایر سران قوا همه ظرفیت‌ها برای حل مشکلات مردم بسیج می‌شود

کسی که ادعای بلد بودن زبان دنیا، تعامل و گفت‌وگو را دارد، نباید خود را در مرادوات بین‌المللی به چند کشور خاص محدود کند و سایر درها را به روی خود ببندد. دولت سیزدهم همه درهای سیاست خارجی را به روی خود باز کرده است، با نگاه باز به دنیا نگاه می‌کند. در عین نگاه به درون و اتکا به ظرفیت‌های ملی، از همه ظرفیت‌ها در سیاست خارجی بهره می‌برد. بالطبع در وهله نخست، همسایگان در این منظومه سیاست خارجی دارای اهمیت هستند. این رویکرد در یک سال گذشته آورده‌های اقتصادی‌ای داشته است که نباید آن را نادیده گرفت.

باز به عنوان چند مثال از ثمره‌های این رویکرد جدید در سیاست خارجی خدمت شما عرض کنم که حجم تجارت خارجی ما با کشورهای همسایه به بیش از دو برابر یعنی از ۲۰ میلیارد دلار به ۵۰ میلیارد دلار رسیده است. آمار همه گمرک‌ها هم در یک سال گذشته افزایشی بوده است؛ مثلاً گمرک میرجاوه با ۱۷۴، گمرک پرویزخان با ۱۴۱ و گمرک بندرلنگه با ۱۲۴ درصد افزایش مرادوات داشته‌اند. ارتقای سطح تجارت خارجی با همسایگان یکی از وعده‌های رئیس‌جمهور بود که در یک‌سالگی دولت به آن جامه عمل پوشیده شد و این مسیر ادامه هم دارد.

نکته دیگری که باید به آن اشاره کنم این است که ما فقط با چین و روسیه یا به تعبیر شما شرق گسترش مرادوات سیاسی نداشته‌ایم. همان‌طور که گفتیم از همه ظرفیت‌ها در سیاست خارجی استفاده می‌کنیم. روابطمان با آمریکای لاتین که از آن به عنوان حیاط خلوت آمریکا یاد می‌شود، احیا شده است؛ با ونزوئلا قرارداد همکاری بلندمدت امضا کرده‌ایم. در مذاکرات هسته‌ای هم عزتمندانه و با پافشاری بر حقوق ملت ایران، تعاملات سازنده‌ای را با کشورهای اروپایی داشته‌ایم.

به سفرهای خارجی اشاره کردید. در اثر همین دیپلماسی پویا و نتیجه‌گرا، تهران به کانون دیپلماسی منطقه تبدیل شده است. چندین هیئت بلندپایه سیاسی - اقتصادی به ایران آمدند و رئیس‌جمهور و وزیران هم در

هم در سفرهای استانی تصویب و صادر شده است که بخشی اجرایی شده و بخش دیگر هم در حال اجرایی شدن است. دور دوم سفرهای استانی به‌منظور پیگیری این مصوبات و تکمیل دستاوردهای دور اول، به‌زودی آغاز خواهد شد.

● **نظرسنجی، یکی از ابزارهای سنجش عملکرد دولت‌هاست. در همین باره، مراکز معتبر علمی - پژوهشی از میزان رضایت و اعتماد مردم به دولت سیزدهم چه روایتی دارند؟**

در همه نظرسنجی‌های پس از انتخابات، امید و اعتماد مردم به رئیس‌جمهور برای حل مشکلات با تغییر دولت افزایش پیدا کرده است.

● **در دولت سیزدهم شاهد حجم بالای سفرهای خارجی دولتمردان از شخص رئیس‌جمهور تا سایر اعضای هیئت دولت بوده‌ایم. به نظر شما آیا دولت توانسته در این یک سال فعالیتش، چرایی توجه به کشورهای مثل روسیه و چین (شرق) را برای مردم تبیین کند؟ به‌طور کل بفرمایید سفرهای خارجی چه اثر کوتاه یا بلندمدت بر سفره و معیشت مردم داشته است؟**

دولت سیزدهم توازن را به سیاست خارجی برگرداند. پیش‌ازاین متأسفانه ظرفیت‌های زیادی در سیاست خارجی نادیده گرفته شده بود. فقط به عنوان یک نمونه، میدان نفتی آزادگان که حجم ذخیره درجای نفت خام آن بیش از ۳۰ میلیارد بشکه محاسبه شده است، به خاطر انفعال در دیپلماسی و محدود کردن سیاست خارجی و مبادلات تجاری - اقتصادی، از مدار استفاده مفید خارج شده بود. خسران و عدم منفعتی که از همین قضیه میدان نفتی آزادگان به دلیل اهمال در سیاست خارجی و تکیه کردن به برخی کشورهای غربی برای احیای این میدان نفتی به کشور ما تحمیل شد، به‌قدری زیاد است که به‌نظر من نهادهای نظارتی باید به این قضیه ورود کنند تا مشخص شود چرا و به چه دلیلی این قبیل درها را به روی ملت ایران بستند و پیشرفت ایران را معطل چند کشور غربی کردند.

ما فقط با چین و روسیه یا به تعبیر شما شرق گسترش مرادوات سیاسی نداشته‌ایم. همان‌طور که گفتیم از همه ظرفیت‌ها در سیاست خارجی استفاده می‌کنیم. روابطمان با آمریکای لاتین که از آن به عنوان حیاط خلوت آمریکا یاد می‌شود، احیا شده است

شاهد شوک تورمی آن بودیم؟ ارزیابی شما از این جراحی اقتصادی و میزان همراهی مردم و اثرات آن بر زندگی مردم چیست؟

مردمی سازی یارانه‌ها یا عادلانه‌سازی یارانه‌ها به گفته شما باید مدت‌ها پیش اجرایی می‌شد، چون اثرات فسادبار تخصیص ارز موسوم به ۴۲۰۰ تومانی از مدت‌ها پیش مشخص شده بود و کارشناسان زیادی عواقب آن را هشدار داده بودند.

در موضوع عادلانه‌سازی تخصیص یارانه‌ها، دولت منطبق بر نص قانون بارها از ابتدا اعلام کرد که یارانه پنهانی که به اسم مردم است اما در عمل به واردکننده داده می‌شود که چند قلم کالای اساسی، نه کالای مصرفی را وارد کند به مصرف‌کننده نهایی تعلق بگیرد. نباید این دو موضوع را با هم خلط کرد. اینکه قانون‌گذار اعلام کرده به چند قلم کالای اساسی دیگر یارانه تعلق نگیرد، یک حرف است، این هم که چه کالایی در نهایت گران می‌شود حرف دیگری است. این موضوع هم از پاییز و زمستان سال گذشته و بیشتر در فروردین و اردیبهشت امسال در جلسه‌ها و برنامه‌های متعدد از سوی رئیس‌جمهور، معاون اول و وزیران اعلام شد.

همراهی مردم در عادلانه‌سازی یارانه‌ها بی‌نظیر بود. در زمینه شوک تورمی که فرمودید این را عرض کنم که ما در خرداد ۱۴۰۱ شاهد افزایش نرخ رشد تورم بودیم که بخش عمده آن ناشی از اصلاح نظام پرداخت ارز ترجیحی و عادلانه‌سازی یارانه‌ها بود. برای کاهش فشار ناشی از این تورم نیز مبلغ یارانه دو ماه به صورت یک‌جا و با افزایش حدود ۱۰ برابری یعنی برای هر نفر مبلغ ۳۰۰ یا ۴۰۰ هزار تومان واریز شد. نرخ تورم که در پایان دولت دوازدهم براساس آمار بانک مرکزی به رکورد ۶۰ درصد نزدیک شده بود، براساس آخرین آمار در خرداد ۱۴۰۱ با وجود آثار گرانی‌های ناشی از حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی به ۴۲ درصد کاهش یافته است.

● یکی از موضوعاتی که در دولت‌های گذشته برای مردم بسیار ناراحت‌کننده بود، اختلاف‌های بین قوا و یا حتی اختلاف میان دستگاه‌های اجرایی بود. موضوعی که حتی با تذکر رهبر معظم انقلاب نیز روبه‌رو شد. رویکرد دولت چه در مواجهه با سایر قوا و چه میان دستگاه‌ها در درون دولت، چگونه بوده است که طی این یک سال اختلاف خاصی دیده نشده و به تعبیری فضای سیاسی قوا، گروه‌های مختلف سیاسی و یا هماهنگی و انسجام درونی دولت چیست؟

یکی از آفت‌ها و شاید مهم‌ترین آفت در حکمرانی، اختلاف و دامن زدن به اختلاف‌های بین قواست. این موضوع ظرفیت‌های ملی را هدر می‌دهد، مسائل فرعی را اصلی می‌کند و موجب کاهش شدید سرمایه اجتماعی می‌شود و در نهایت هم پیشبرد امور را تعطیل می‌کند.

شخص رئیس‌جمهور با توجهی که به این موضوع دارند، آداب و اخلاق حکمرانی را در تعامل با سایر قوا و منتقدان رعایت می‌کنند و همین رویه و روحیه موجب شده است که سایر ارکان دولت هم وارد این فضا سازی‌ها نشوند. در نتیجه این رویکرد، همه ظرفیت‌ها برای حل مشکلات مردم بسیج می‌شود و سرمایه اجتماعی به منزله موتور محرکه پیشرفت و آبادانی به حرکت درمی‌آید. آرامش حاصل شده از این اقدام، موجب شده است ظرفیت‌ها در مسیر حل مشکلات به کار گرفته شود.

اگر رویه یک سال گذشته دولت را مرور کنید به همین مواردی که عرض کردم می‌رسید. با وجود مشکلات فراوانی که در نتیجه تدبیرهای نادرست در گذشته بر جامعه ما تحمیل شده است و بسیاری از کارشناسان هم آن را بیان کرده‌وم می‌کنند، اما دیگر خبری از متلک‌پرانی‌های تریبونی و حواله دادن حل مشکلات به مسئولان سابق و مواردی از این دست نیست. علاوه بر حضور مستمر وزیران، معاونان وزیران، مدیران کل و سایر مسئولان دولتی در مجلس و یا حضور نمایندگان مجلس در وزارتخانه‌ها و بحث درباره مشکلات مردم، رئیس‌جمهور در یک سال گذشته با همه نمایندگان مجلس در قالب مجامع استانی دیدار کرده و صحبت‌های آن‌ها را شنیده است. همین چند روز پیش هم در دولت میزبان اعضای شورای عالی قضایی بودیم. جلسه‌های رئیس‌جمهور، معاون اول و وزیران با منتقدان سیاسی رسانه‌ای و کارشناسانی که نظراتشان با نظرات دولت یکسان نیست بارها برگزار شده است و می‌شود.

تعامل بین قوا به فضل الهی در وضعیت بسیار خوبی قرار دارد و دغدغه مشترک همه حل مشکلات و گره‌گشایی از کار مردم است.

در روزهایی که فوتی‌های کرونا در کشورهای غربی بالای ۱۰۰ نفر بود، در اثر واکسیناسیون عمومی، ما روزهایی را با فوتی صفر کرونایی هم تجربه کردیم. در اثر حمایت از تولید ملی و شتاب بخشیدن به تولید واکسن بومی، اکنون به جایی رسیده‌ایم که با افتخار اعلام می‌کنیم کرونا هم هستیم

اجلاس‌های مختلف بین‌المللی و منطقه‌ای شرکت کرده‌اند. آغاز فرایند عضویت در پیمان شانگهای و نخستین حضور در نشست بریکس پلاس، بازارهای گسترده‌ای را به روی فعالان اقتصادی ایران خواهد گشود که در نتیجه رونق تولید ملی را رقم خواهد زد. به عنوان یک نمونه دیگر باید به قرارداد مهم سوآپ گازی بین ایران، آذربایجان و ترکمنستان اشاره کنم که در اثر همین مراودات منطقه‌ای منعقد شد و در نتیجه آن، ما در زمستان گذشته با افت فشار گاز مواجه نشدیم.

همه این توفیقات با همکاری و همراهی مردم و بدون برجام و FATF بدست آمده است. ما با تکیه بر ظرفیت‌های بی‌شمار داخلی، اقتصاد را شرطی نکردیم و در مسیر خنثی‌سازی تحریم‌ها و پیشرفت براساس توان داخلی گام برداشتیم. پیش از این و به دلیل نامتوانی در سیاست خارجی، تقریباً همه امور، حتی به تعبیر یکی از مسئولان سابق، آب خوردن ما هم به برجام گره زده شده بود. از قضا پیشرفت کردن با تکیه بر داخل، قدرت چانه‌زنی ما را نیز در مذاکرات هسته‌ای بالا برد، چون طرف غربی متوجه این موضوع شده که سیاست ظالمانه تحریم شکست خورده است و خودشان هم به این موضوع اعتراف کرده‌اند.

● ۲ دستاورد مهم دولت به‌ویژه از ابتدای شروع به فعالیت، بحث کنترل ویروس منحوس کرونا و افزایش فروش نفت و درآمدهای نفتی است؛ اما چرا منتقدان دولت همواره این دو دستاورد را زیر سؤال می‌برند؟ به‌طور نمونه می‌گویند اگر میزان فروش نفت بیشتر شده است، چرا نرخ ارز کاهش پیدا نکرده و یا اثرش بر معیشت مردم مشخص نیست و همچنان شاهد گرانی هستیم یا در بحث واکسن کرونا می‌گویند دولت سیزدهم نقشی در تسریع واردات یا افزایش تولید داخلی نداشته است.

نرخ ارز هم اکنون که من با شما گفت‌وگو می‌کنم در مقایسه با چند روز پیش کاهش داشته است. میزان فروش نفت هم نه تنها بیشتر شده، بلکه ارز برگشتی حاصل از آن هم بسیار بیشتر شده است. در شاخص‌های اقتصادی زیادی، آمارها در همین یک سال گذشته امیدوارکننده است. مثلاً با صادرات ۸ میلیارد ۵۱۶ میلیون دلاری و واردات ۸ میلیارد و ۱۱۵ میلیون دلاری در دو ماه نخست امسال، صادرات از واردات پیشی گرفت و تراز تجارت خارجی کشور بیش از ۴۰۱ میلیون دلار مثبت شد.

مقایسه آمار و ارقام تجاری در بازه زمانی مشابه نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۱ صادرات نسبت به سه سال ماقبل خود بیشترین رقم را ثبت کرده است. حتی ارزش صادرات فروردین ۱۴۰۱ نسبت به نخستین ماه سال ۹۵ که سال نخست پس از اجرای برجام با بوق و کرنای فراوان رسانه‌ای بود هم بیشتر است. درست است که وضعیت اقتصادی کنونی با وجود بهبود برخی شاخص‌ها همچنان شایسته این مردم و مرزبوم نیست، اما افق اقتصادی با ریل‌گذاری‌های جدید به فضل الهی روشن است.

آمار کرونا و فوتی‌های بالای ۷۰۰ نفر و میزان واردات واکسن در شهریور سال گذشته و عملکرد دولت سیزدهم در این حوزه هم که به عدد و رقم مشخص و بارها هم اعلام شده است. فقط در یک نمونه، بیش از ۶ برابر کل واکسن وارداتی، دولت سیزدهم در ۱۰۰ روز نخست واکسن وارد کشور کرد؛ در نتیجه از انتهای فهرست کشورها در واکسیناسیون، به ۲۰ کشور برتر در این حوزه رسیدیم. در روزهایی که فوتی‌های کرونا در کشورهای غربی بالای ۱۰۰ نفر بود، در اثر واکسیناسیون عمومی، ما روزهایی را با فوتی صفر کرونایی هم تجربه کردیم. در اثر حمایت از تولید ملی و شتاب بخشیدن به تولید واکسن بومی، اکنون به جایی رسیده‌ایم که با افتخار اعلام می‌کنیم صادرکننده واکسن کرونا هم هستیم.

● دولت با شجاعت تمام، کاری را که دولت گذشته باید انجام می‌داد اما از اجرای آن سر باز زد با عنوان جراحی اقتصادی عملیاتی کرد. شوک تورمی حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و اثر آن بر سایر اقلام مصرفی قابل پیش‌بینی بود، یعنی قابل پیش‌بینی بود که گرانی فقط شامل چهار قلم کالای اساسی نمی‌شود (اثر انتظارات تورمی و...) اما دولت و به‌ویژه بعضی از وزیران اعلام کردند که بقیه اقلام به هیچ‌وجه اجازه گرانی و افزایش قیمت ندارند. چرا چنین موضعی گرفته شد اما در عمل

گفت و گو

مینا افزانه

در گفت‌وگو با محمدرضا باهنر، فعال سیاسی اصول‌گرا و عضو تشخیص مصلحت نظام دستاوردهای دولت سیزدهم را بررسی کردیم.

باهنر با اینکه نگاه صفر و یکی به دستاوردهای دولت سیزدهم ندارد اما معتقد است انتقادات به دولت به ویژه در حوزه مدیریت کرونا غیر منصفانه است. این فعال سیاسی نقطه قوت مهم و مؤثر دولت سیزدهم را حضور میدانی آن در بحران‌ها می‌داند و می‌گوید اگر مدیریت جهادی دولت نبود جبران سیل کوه‌رنگ ۴ ماه طول می‌کشید.

● ارزیابی شما از عملکرد سیاسی دولت سیزدهم در ایجاد وفاق بین گروه‌های سیاسی چیست؟

یکی از موقعیت‌های خوبی که در دولت سیزدهم پیش آمد، هماهنگی و همراهی قوای تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر کشور با یکدیگر بود. متأسفانه یکی از معضلات و گرفتاری‌هایی که در گذشته وجود داشته و در بسیاری مواقع بهره‌وری را در کشور پایین آورده، تقابل میان قوای سه‌گانه است. چالش‌هایی که بین مجالس، دولت‌ها و گاهی اوقات قوه قضائیه یا نهادهای دیگر پیش آمده، به شدت بهره‌وری را کاهش داده است. با این حال دولت سیزدهم از این منظر دولتی خوش‌روزی بود و به نظر می‌رسد سه قوه با همدیگر هماهنگی‌های خوبی دارند. البته من با یک‌صدایی در جریان‌ها و احزاب سیاسی موافق نیستم، زیرا به نظرم باید احزاب مختلف و چندصدایی در کشور حاکم باشد؛ اما گاهی این اشتباه پیش می‌آید که مجلس باید در تقابل با دولت باشد، درحالی‌که هیچ ایرادی ندارد مجلس و دولت از دو جناح مختلف باشند.

درواقع ۸۰ درصد تصمیمات مجلس در گستره ملی بوده و جنبه غیرسیاسی

و غیرجناحی دارد؛ بنابراین در موضوعاتی مانند تصویب بودجه کشور، مجلس باید بودجه‌ای را برای دولت تصویب کند تا از یک سو دولت علاقه‌مند به اجرای آن باشد و از سوی دیگر خواسته‌ها و کارهای سخت و غیرممکن بودجه‌ای به دولت تحمیل نشود. اگر دولت توان یا اراده این را نداشته باشد که بودجه مصوب مجلس را اجرایی کند، بی‌شک بودجه به جایی نخواهد رسید. نتیجه تصویب بودجه غیرتفاهمی با دولت این است که مردم و کشور ضرر می‌کنند. خوشبختانه دولت سیزدهم از این منظر دارای موفقیت‌هایی بوده و امیدواریم همراهی و همکاری‌های میان دولت و مجلس تداوم داشته باشد. در زمینه جریان‌های سیاسی، باید گفت تا زمانی که چندین حزب قوی، موضع‌دار و دارای متولی و برنامه در کشور وجود نداشته باشد، مشخص نیست نظام مردم‌سالاری دینی به هدف مدنظر دست یابد و به آن اصابت کند. گرچه برای حدود ۱۵۰ حزب مجوز صادر شده اما این احزاب به صورت جزایری جدا از هم و بدون فعالیت هدفمند و پیوسته هستند و عملاً حزب متمرکزی وجود ندارد. برخی احزاب هم تنها در دوران انتخابات به ائتلاف می‌پردازند، بنابراین حزب قدرتمندی نداریم.

از سوی دیگر، عمده انرژی اصول‌گرایان صرف این می‌شود که میان خودشان به وحدت دست یابند. با اینکه حدود ۴۰ تا ۵۰ حزب دارای مجوز اعلام کرده‌اند در جناح اصول‌گرایی قرار دارند اما برای اینکه همین احزاب در کنار همدیگر قرار بگیرند و به تفاهم جامع برسند باید مشقات زیادی تحمل کرد. دولت سیزدهم تلاش‌ها و اقداماتی را در این زمینه داشته اما وقتی دولت مستقر می‌شود رئیس‌جمهور نباید چندان رفتار حزبی داشته باشد، زیرا متعلق به تمامی مردم است. دولت باید تلاش کند احزاب سیاسی را به وحدت و هماهنگی با یکدیگر برساند، گرچه دولت اقداماتی در این باره داشته و تلاش‌های آن کماکان ادامه دارد.

گفت‌وگوی قدس با محمدرضا باهنر |
عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام

مدیریت جهادی دولت در بحران‌های کشور

آیت‌الله ابراهیم رئیسی چه پیش از ریاست جمهوری و کوران انتخابات و چه پس از آن تلاش کرد ارتباط مستمری با گروه‌های سیاسی مختلف داشته باشد. خاستگاه سیاسی رئیسی در اردوگاه اصول‌گرایان تعریف می‌شود اما جلسات چهره‌های سیاسی و رسانه‌ای اصلاح‌طلب با او بیشتر مورد توجه افکار عمومی قرار گرفته است. یا اینکه دولت سیزدهم میراثدار اتفاقات گذشته است اما رئیسی جلو نظرات مشورتی دولتمردان گذشته را نگرفته بود، به‌طور نمونه به‌تازگی اسحاق جهانگیری، معاون اول دولت روحانی در پستی اینستاگرامی اعلام کرد در یک سال گذشته بنا به قولی که به رئیسی داده بود، تجربه‌اش در مواجهه با مسائل مشابه و دشوار گذشته، راهبردها و راهکارهای مشخص را ارائه داده است.

به استیضاح تبدیل می‌شود. البته در ظاهر هم نمی‌گویند چون بودجه یا خواسته مدنظر آنان محقق نشده، استیضاح وزیر به جریان افتاده بلکه عملاً به حرف‌های کلی بسنده کرده و می‌گویند وزیر ضعیف و ناتوان است. یا حتی گاهی اوقات پس گرفتن درخواست استیضاح‌ها نشان می‌دهد حرف‌هایی پشت پرده صورت می‌گیرد که نماینده از درخواست خود صرف‌نظر می‌کند. البته باید گفت این‌گونه هم نیست که تمامی طرح استیضاح و سؤالات نمایندگان از روی منافع شخصی باشد. به‌موازات اینکه مجلس نظارت و رصد دقیق دارد، وظیفه دیوان محاسبات این است بودجه‌های مصوب به‌درستی هزینه شود.

● **برخی منتقدان دولت می‌گویند دولت سیزدهم در یک سال گذشته کارنامه موفق‌تری نداشته است. نظر شما در این باره چیست چیست؟**

متأسفانه عادت کرده‌ایم عملکردها را به‌صورت کامل سیاه‌وسفید یا صفر و صدی ببینیم. البته این مشکل بین اصول‌گرایان و اصلاح‌طلبان مشاهده می‌شود، این در حالی است که باید در برابر انتقادات نیز عادلانه برخورد کرد. هر دولتی را که به‌بوته نقد بکشید، قطعاً دارای یکسری موفقیت‌ها و شکست‌هایی است و دولت قبلی هم اشکالاتی داشت. متأسفانه ساحت سیاست در کشور ما ساحت عالمانه‌ای نیست و بیشتر جنبه احساسی دارد. گاهی اوقات اظهاراتی که اصلاح‌طلبان مطرح می‌کنند، حرف‌های مستدل و علمی نیست. اظهارات آنان درباره نحوه مدیریت بیماری کرونا توسط دولت سیزدهم در حالی است که ما امروز رتبه خوبی در مواجهه با کرونا داریم. باوجود اینکه کشورمان تحت تحریم‌های شدید همه‌جانبه به‌خصوص تحریم دارویی و غذایی قرار دارد و نفت ما خریداری نمی‌شود، اما کشورمان بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی در برخورد با کرونا رتبه تک‌رقمی دنیا را دارد. اینکه اصلاح‌طلبان مدعی‌اند آن‌ها تمامی کارها را قبلاً انجام داده‌اند و حالا دولت فعلی در حال بهره‌برداری آن است، در واقع بی‌انصافی و ادعای نادرستی است.

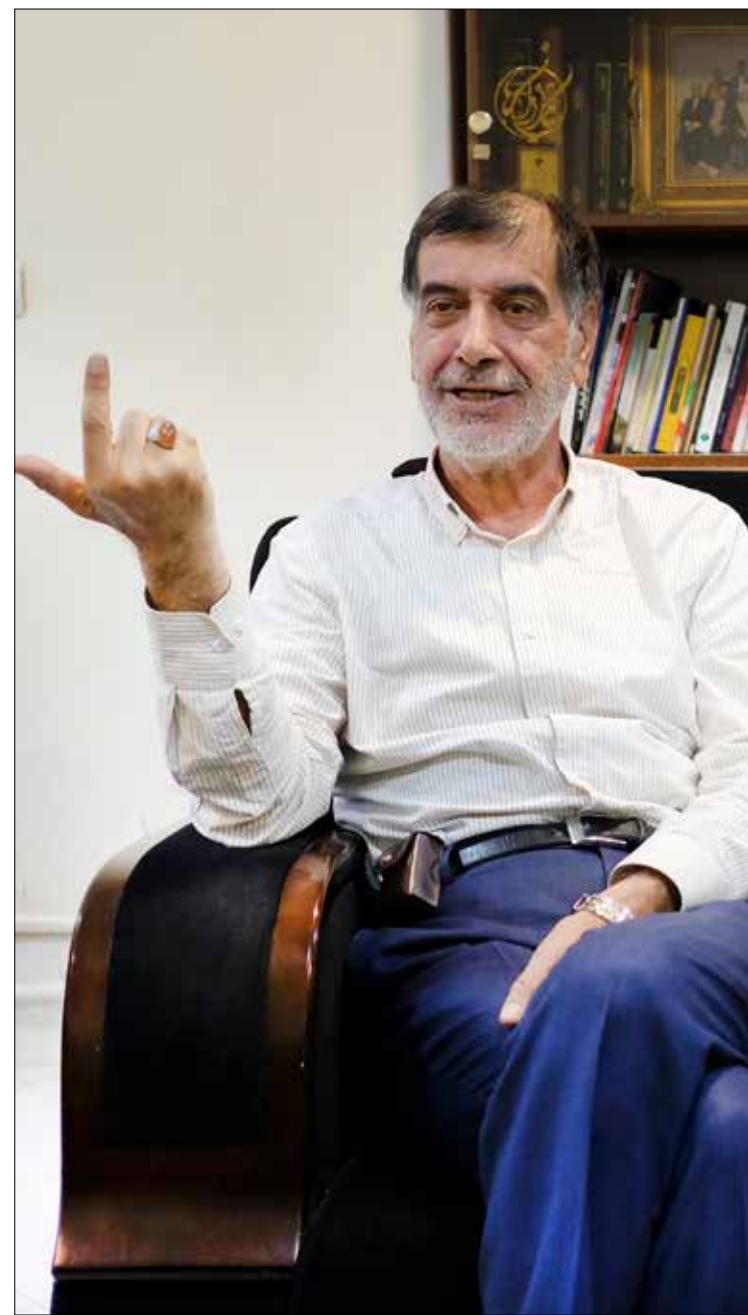
رئیس‌جمهور چند روز پس از آنکه مستقر شدند، با رئیس‌جمهور چین و دیگر کشورها برای تأمین واکسن تماس‌هایی داشتند و حتی دولت در ساخت واکسن و یا خرید آن همت زیادی صرف کرد. ستاد ملی مقابله با کرونا نیز ستادی قدرتمند بود که تصمیمات مقتضی را به‌خوبی در نظر گرفت. درواقع دولت سیزدهم در برخورد با کرونا دارای افتخارات بزرگی است و در این زمینه به‌خوبی فعالیت کرد. البته نمی‌گوییم دولت قبلی در این باره کاری انجام نداد، اما به‌هر حال سطح فعالیت و اقدامات دولت فعلی با دولت گذشته بسیار متفاوت است و اندازه فعالیت و نتیجه تلاش‌های دولت سیزدهم قابل‌مقایسه نیست. یا برای مثال در زمینه مباحث اقتصادی، قاعدتاً هر رئیس‌جمهوری که روی کار می‌آید دولت را با وضعیت و شرایط مختلفی تحویل می‌گیرد. رئیس‌جمهور، دولت سیزدهم را با تورم بالا، رشد پایین اقتصادی و شاخص‌های نه‌چندان مطلوب تحویل گرفت اما تلاش‌ها و اقدامات خود را برای رفع آن آغاز کرد.

البته باید گفت در مجموع کارهای مثبت انجام‌شده در کشور نتیجه فعالیت دولت‌های گذشته است و اشکالاتی که به‌وجود آمده، آن‌هم ایرادات دولت‌های قبلی است و نباید نگاهی صفر و صدی به اقدامات دولت‌ها داشت. با این حال، گرچه دولت دوازدهم تورم ۴۴ درصدی یا رشد اقتصادی منفی را برای دولت سیزدهم به‌ارمان گذاشت اما دولت رئیسی توانست با وجود این شرایط کارها و مسائل را مدیریت کند. برای مثال یکی از کارهای دولت این بود که ارز ۴۲۰۰ تومانی را حذف کرد. قاعدتاً حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی مخالفان و موافقان جدی داشت، اما اینکه بخواهیم حذف آن را کاملاً مثبت یا کاملاً منفی بدانیم اشتباه است.

حذف این ارز دارای منافع و هزینه‌هایی بود و مهم این است در بحث‌های کارشناسی به این جمع‌بندی برسند که آیا منافع آن بیشتر است یا هزینه‌هایش. البته آن‌هایی هم که مخالف حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی بودند، منظورشان این نبود این اقدام صورت نگیرد بلکه می‌گفتند اکنون زمان مناسبی برای انجام این کار نیست. البته من خودم جزو موافقان حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی بودم و به‌خوبی می‌دانم حذف آن هزینه‌هایی زیادی دارد اما منافع آن را به هزینه‌هایش ترجیح می‌دهم. گرچه برخی افراد فکر می‌کردند وقتی ارز ترجیحی حذف شود تنها قیمت معدودی کالا بالا می‌رود اما کالاها مثل دومینو به هم وصل هستند و قیمت‌ها از همدیگر تأثیر می‌گیرند و بالا

● **استیضاح‌ها و انتقادات یا پیگیری مسائلی که نمایندگان نسبت به دولت انجام می‌دهند، برخی اصول‌گراها می‌گویند اگر این استیضاح و یا پیگیری مسئله را داشته باشیم عملاً به دولت موردحمایت خودمان که تلاش کردیم روی کار بیاید فرصت کافی ندادیم. این تعارض چگونه می‌تواند قابل‌حل باشد تا از یک سو پیگیری مسائل از سوی اصول‌گرایان و حامیان دولت صورت گیرد و از سوی دیگر حمایت و پشتیبانی از دولت و اقدامات آن تداوم داشته باشد؟** نظارت‌های مجلس دارای تعریف روشنی است اما متأسفانه گاهی اتفاق می‌افتد از مسیر قانونی خود خارج می‌شود. برخی مواقع نمایندگان اصرار بر عزل یا نصب افرادی به‌عنوان مدیران نهادها دارند که ممکن است وزیر یا مسئول دولتی چندان تمایلی به اجرای خواسته آنان نداشته باشد. در چنین شرایطی قطعاً تضاد منافع پیش می‌آید و ممکن است وزیر بگوید مدیرکل باید فردی مورد تأیید وی باشد. متأسفانه شاهدیم نمایندگان گاهی در تصمیمات اجرایی دخالت می‌کنند. چنان‌که یکی از تذکراتی که رهبر معظم انقلاب در دیدار اخیر با نمایندگان خطاب به آن‌ها گفتند، این بود که در کارهای اجرایی دخالت نکنید. نظارت مجلس غیر از دخالت در امور جزئی اجرایی است؛ اما در مقابل، مجلس می‌تواند در برابر رأی اعتمادی که به وزیر داده، به دنبال پاسخگویی وی در زمینه اقدامات، بودجه‌های هزینه‌شده یا ترک فعل‌ها باشد. بی‌شک چنین مطالبه‌ای، حد میانه و خواسته‌های عالمانه و متعادل است. البته گاهی اوقات خواسته‌های پشت پرده برخی نمایندگان مجلس جدا از چیزی است که در قانون آمده؛ به‌طور مثال نماینده‌ای درصدد است مدیرکل نهادی را تغییر دهد یا پروژه نیمه‌تمام استان مدنظر خود را به نتیجه برساند.

این در حالی است که امکان دارد مسئول دولتی اقدام دیگری انجام دهد که به مذاق نماینده موردنظر خوش نیاید، آن موقع همین خواسته نماینده

یکی از موقعیت‌های خوبی که در دولت سیزدهم پیش آمد، هماهنگی و همراهی قوای تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر کشور با یکدیگر بود. متأسفانه یکی از معضلات و گرفتاری‌هایی که در گذشته وجود داشته و در بسیاری مواقع بهره‌وری را در کشور پایین آورده، تقابل میان قوای سه‌گانه است

در همین سیل اخیر کوه رنگ اقدامات مهمی در ۱۵ روز برای جبران تخریب سیلاب صورت گرفت. این در حالی است که بهترین وضعیتی که می توانستیم برای تحقق این کار در نظر بگیریم، حداقل چهار ماه زمان می برد اما وزیرانی همچون نیرو در محل سیل حضور یافتند و پای کار ایستادند تا بتوان سریع تر به نتیجه دست یافت

بود. در واقع در دولت قبلی رئیس جمهور و وزیران میان مردم حاضر نمی شدند که همین یکی از انتقادات به دولت بود؛ اما دولت سیزدهم و شخص رئیس جمهور توانست این مسئله را جبران کند. ۳۱ سفر استانی و صرف حضور رئیس جمهور میان مردم می تواند به نوعی بیانگر این باشد که مسائل و مشکلات مردم دیگر نقاط کشور نیز دیده می شود و همین سرمایه اجتماعی برای دولت است. وقتی رئیس جمهور قبلی می گوید من خبر نداشتم بنزین چه زمانی گران می شود و خودم صبح جمعه متوجه این موضوع شدم، گرچه ممکن است سخنی از روی صداقت باشد اما نحوه بیان آن برای مردم آزاردهنده بود زیرا گویا رئیس جمهور از موضع همایونی با مردم صحبت می کند. این در حالی است که رئیسی با وجود اینکه خطر سیل به وی گوشزد می شود، اما به میان مردم می رود. این اقدام رئیس جمهور ممکن است اثر فیزیکی ملموسی نداشته باشد اما قطعاً دستاورد معنوی و روحی دارد و مردم می بینند رئیس جمهور بین آنهاست.

البته این سفرها گاهی دستاوردهای ملموسی هم دارد، برای مثال در همین سیل اخیر کوه رنگ اقدامات مهمی در ۱۵ روز برای جبران تخریب سیلاب صورت گرفت. این در حالی است که بهترین وضعیتی که می توانستیم برای تحقق این کار در نظر بگیریم، حداقل چهار ماه زمان می برد اما وزیرانی همچون نیرو در محل سیل حضور یافتند و پای کار ایستادند تا بتوان سریع تر به نتیجه دست یافت؛ بنابراین اگر دولت مدیریت جهادی نداشت بی تردید اجرای کارها طول می کشید.

در واقع، این اراده جهادی دولت بود که عملاً کار غیرممکن مهندسی را میسر کرد و توانستند در ۱۵ روز ۸۰ درصد مشکل را حل کنند. اینکه برخی افراد به چنین اقداماتی به دیده انتقاد نگاه می کنند، بسیار ناعادلانه است. البته اگر قرار باشد سفرهای دولتمردان سبب طرح وعده های غیرممکن شود، این هم یکی از ایرادهایی است که قطعاً باید دولت، معاون اول و سازمان برنامه به آن توجه کافی داشته باشند تا رفت و آمدهای استانی منجر به وعده های غیرعملیاتی نشود.

● چه ویژگی و خصوصیت بارز مدیریتی و شخصیتی از شهید باهنر را می شود نام برد که می تواند الگویی برای دولتمردان به خصوص در شرایط فعلی محسوب شود؟

روزی که شهید باهنر از مجلس به عنوان وزیر آموزش و پرورش رأی اعتماد گرفت، خبرنگاری از او پرسید احساسش درباره وزیر شدن چیست؟ شهید باهنر در پاسخ گفت: احساسم این است که تا دیروز چهار فرزند داشتم اما از امروز به بعد ۱۱ میلیون فرزند دارم و باید در پیشگاه خداوند پاسخگوی این دانش آموزان و خانواده های آنان باشم. توصیه ام امروز ابتدا به خودم و پس از آن به کارگزاران این است آیا زمانی که قیامت شود می توانید پاسخگوی اعمال و تصمیماتتان باشید و آیا حق مردم را ادا کرده اید یا نه؟ البته انجام برخی کارها غیرممکن است اما برخی امور و وظایف هستند که با کم کردن زمان استراحت و کارهای متفرقه می توان آن را انجام داد. همچنین مضمون صحبت های رهبری خطاب به نمایندگان پیش از آغاز به کار مجلس یازدهم این بود که مسئولیت ها در جمهوری اسلامی وبال است و اگر کسی عقل دین و چشم بصیرت داشته باشد از گرفتن مسئولیت در جمهوری اسلامی فرار می کند مگر اینکه مسئولیت پذیر باشد و مورد پاسخگویی قرار بگیرد.

می روند؛ بنابراین حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی همت بالایی را می طلبد که دولت انجام داد و دارای دستاوردهای خوبی همچون رونق کارها و کارخانه ها، بهبود تولید، افزایش رشد اقتصادی و کاهش سرعت رشد نقدینگی خواهد بود و باید از اقدام دولت حمایت کرد.

● برخی معتقدند حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی به معنای فشار بر مردم بوده است و دولت اگر قصد جراحی داشت باید مثلاً بانک ها را اصلاح می کرد یا بودجه شرکت های دولتی را شفاف می کرد... (به طور نمونه آنچه در فولاد مبارکه اصفهان رقم خورد). پاسخ شما با توجه شرایط فعلی و یک سال پس از استقرار دولت سیزدهم چیست؟

تغییرات اساسی و جراحی های اقتصادی که صورت می گیرد به طور قطع شوکی بر جامعه وارد می کند، اما این شوک یا به تدریج در ذهن مردم حل می شود یا نسبت میان تقاضا و عرضه کالاها تفاوت پیدا می کند. به هر حال امید می رود در پایان سال ۱۴۰۱ وضعیت اقتصادی کشور به درجه ای از ثبات برسد، زیرا نوسان قیمت ها بر تولیدکنندگان و مصرف کنندگان بیشتر از ثبات قیمتی تأثیر منفی خواهد گذاشت. اگر قیمت ها به یک باره افزایش یابد آسیب کمتری خواهد داشت تا اینکه شاهد تزلزل و بی ثباتی در بازار باشیم، در این صورت هم تولیدکننده و هم مصرف کننده تکلیف خودشان را می دانند و اقتصاد به وضعیت پایداری می رسد.

بدون شک شوک نزول قیمت ها نیز گرفتاری های خودش را دارد و سبب می شود صادرکنندگان و تولیدکنندگان دچار ورشکستگی شوند. تغییرات باید دارای حرکت های نرم و گام به گام باشد. اگر حرکت نرم و با ثبات اقتصادی وجود داشته باشد، منافع آن از نوسان های شدید قیمت ها بیشتر خواهد بود. با تمام این تفاسیر، امیدوارم پایان امسال با اقداماتی که دولت دارد و پیش بینی هایی که صورت گرفته، کشور به ثبات نسبی اقتصادی دست یابد. در همین راستا اگر تورم ۴۴ درصدی فعلی در سال آینده کاهش ۱۵ درصدی داشته باشد، بسیار مطلوب است.

● «قشرهای متوسط و پایین جامعه را که سنگینی مشکلات اقتصادی بر دوش آن هاست، توانمند سازد» این توصیه رهبر معظم انقلاب در حکم تنفیذ ریاست جمهوری رئیسی است. از نظر شما این موضوع چقدر محقق شده است؟

یارانه های نقدی که دولت شروع به پرداخت کرده، می تواند گام مؤثری برای حمایت و تقویت اقشار ضعیف باشد اما مشروط بر اینکه اطلاعات و دهک بندی دقیقی صورت گیرد. در حالی که برخی بدون دلیل و ناعادلانه مبلغ ۴۰۰ هزار تومان را دریافت می کنند برخی افراد هم هستند که استحقاق دریافت یارانه را دارند اما از آن محروم اند؛ بنابراین پرداخت یارانه باید به وضعیت دقیقی برسد زیرا هرگونه اشتباهی در این امر سبب بروز ظلم و تضییع حقوق افراد است.

متأسفانه دهک ها و اطلاعات و آمارهای مربوط به آن دارای آمار قابل اتکایی در کشور نیست. هنوز ۳ میلیون نفر در کشور وجود دارند که می گویند جزو دهک های پایین هستند و چرا به آنان یارانه داده نمی شود، از طرفی هم حدود ۳ میلیون نفر هستند که درآمد خوبی دارند اما همچنان یارانه دریافت می کنند؛ بنابراین باید اطلاعات به خوبی پایش شود و اگر این موارد به نقطه تعادل برسد، آن موقع پرداخت یارانه می تواند بخشی از کمبودها را جبران کند.

● بخشی از توجه به محرومان و اقشار مختلف جامعه از طریق سفرهای استانی است که دولت و شخص رئیس جمهور در حال انجام آن هستند.

در حالی که منتقدان می گویند این اقدامی عوام گرایانه است و عملاً هزینه زیادی بر دوش دولت می گذارد. به نظر تان آیا این انتقاد مخالفان انتقاد صحیحی است؟ تا چه حد اقدام دولت در زمینه سفرهای استانی را قبول

دارید و در رفع مسائل مؤثر می دانید؟
ما مقوله ای به نام سرمایه اجتماعی داریم که این سرمایه با اعتماد مردم به دولت و حضور میان آنان افزایش پیدا می کند. یکی از نقدهایی که به دولت گذشته وارد می شد، فاصله زیاد دولت با مردم

یادداشتی تحلیلی درباره فواید و بایسته‌های سفرهای استانی دولت

همه جای ایران پاستور است

یادداشت

محمد رستم‌پور

دکترای علوم سیاسی

همراه آورد. صرف حضور، نشستن پای درد دل‌ها و مطالبات، گوش دادن به مسائل و مصائب، به خودی خود، تنها و تنها وقت ذی‌قیمت مدیر را می‌گیرد. ● **دوم:** به دلیل ساختار دولت و همچنین انقطاع ساخت دولت از جامعه، مدیران طبیعتاً کاخ‌نشین می‌شوند. کاخ‌نشینی نه به معنای اتراف و ثروتمندی، بلکه به معنی دوری از متن جامعه. مدیری که مستأجر نباشد، مدیری که میوه و سبزی و گوشت و مرغ خریداری نکند، مدیری که سوار بر مترو و تاکسی و اتوبوس نشود، حتماً وارد هپروتی می‌شود که کسی را بدان راه نیست. سفرهای استانی، مدیر و سیاست‌گذار را از طبقه و جایگاه و میز و تخت‌خواب و در یک کلمه، هپروتش، برای لحظاتی خارج می‌کند. همین لحظات چاره‌ساز است، حتی اگر برای او همان تنفس گلخانه‌ای را تدارک ببینند.

● **سوم:** سفرهای استانی ریزمسئله‌ها را حل می‌کند. اگرچه ایران، امروز با ابرچالش‌هایی مانند تورم، پایین بودن ارزش پول ملی، اقتصاد آسیب‌پذیر، گسست‌های اجتماعی و... روبه‌رو است، برخی مسائل و موضوعات بسیار ساده و پیش‌پاافتاده هستند که در نگاه کلی به چشم نمی‌آیند، اما به صورت ملموس و محسوس، مطالبه یا خواسته عده‌ای از جمعیت در یک شهر یا استان است. مسئله آب شرب گرگان یا موضوع فاضلاب اهواز از این دست مسائل است. ممکن است به اهمیت، پیچیدگی و اثرگذاری موضوعی مانند حقوق و دستمزد کارگران نباشد، اما به خودی خود مسئله است و شایسته پیگیری و رسیدگی.

● **چهارم:** سفرهای استانی تسکین‌بخش و ترمیم‌کننده است. سیاست در پنج سال اخیر به جای آنکه در خدمت اجتماع باشد، بارانداز امنیت شده است. بی‌اعتمادی عمومی، دوقطبی اجتماعی، فرسودگی و نومیدی و وضعیت استیصال و بی‌پناهی اقشار مهمی همچون پرستاران و بازنشستگان، وضعیتی را پدید آورده که مردم در شهرها و طبقات مختلف چنین می‌پندارند پناهگاهی و ملجأ و مرجعی ندارند. از این رو است که در رویدادهای کلان سیاسی مانند انتخابات ریاست جمهوری، در مقایسه با دوره‌های پیش، مشارکت کمتری دارند یا در رخداد‌های ساده‌ای مانند تغییر سرمربی تیم ملی فوتبال، کنش‌های عصبانی تری از خود بروز می‌دهند. اینجاست که سفرهای استانی، به اندازه خودش، نه بیشتر، می‌تواند این حس را منتقل کند که دولت یا کارگزار سیاسی، حتی اگر ناتوان، حتی اگر ناکارآمد، با آن‌ها صادق است. این صداقت و صراحت، شفافیت و روراستی، سرمایه اجتماعی می‌سازد و از تبدیل اختلافات به دعواها می‌کاهد.

سفرهای استانی می‌تواند مؤثرتر باشد اگر مصوبات پرشماری نداشته باشد، اگر پیگیری مجدانه و بررسی محققانه را در دستور کار قرار بدهد، اگر پروژه‌های متوقف‌شده پیش‌بینیان را به سرانجام برساند و البته اگر به اندازه خودش و کارکرد و نقش و قالب خودش از آن انتظار داشته باشیم. سفرهای استانی، جای نمایش، سخنرانی و لابی‌گری نیست و این شرط محقق نمی‌شود جز آنکه طراحی، اجرا و پیگیری سفرهای استانی را به مدیران استانی بسپاریم. سفرهای استانی می‌تواند دولت ایران را از تمرکزگرایی که بلای ۷۰ ساله بروکراسی ایران است، نجات دهد. کافی است به تجربه گذشتگان و دانش جهانیان توجه کنیم.

دولت مدرن در ایران در واقع یک تشکیلات عریض و طویل است که به مدد درآمد نفتی، به یک موجود غول‌پیکر تبدیل شده که نه توان رسیدگی به درخواست‌های میدانی مردم را داراست و نه امکان طراحی و جهت‌مندی اجتماعی به منظور فراهم‌سازی یک زیست‌فراگیر. از این رو است که خرده مسائل به بحران‌های بزرگ تبدیل می‌شود و مسائل ساده، راه‌حل‌های پیچیده پیدا می‌کنند.

در چنین شرایطی، تحریم اقتصادی، شتاب فناوری، پیچیدگی اجتماعی و این‌همان‌سازی سیاست و امنیت، دولت را ناتوان‌تر از هر زمان دیگر ساخته. ایده‌ها به برنامه تبدیل نمی‌شوند و برنامه‌ها در اجرا، بهره‌وری پیدا نمی‌کنند؛ مانند خودرویی که رسیدگی، تعمیر و تجهیز مستمری دریافت می‌کند، اما همچنان مهبای استفاده در جاده نیست. با این نگاه، دولت هم هست و هم نیست. هست چون محور مرکزی سازوکار ارائه کارکرد به اجتماع است و نیست، چون آنچه جامعه می‌خواهد و می‌طلبد، ارائه نمی‌کند. به یک معنا، دولت، امروز در ایران به یک کارگزار پردردسر تبدیل شده که جایگزینی ندارد و البته روزبه‌روز هم بداخلاق‌تر و گیج‌تر می‌شود.

چاره چیست؟ نخستین و نزدیک‌ترین پاسخ این است که آیا این وضع فوق‌العاده، حاصل یک تجربه تاریخی مختص این جغرافیا است؟ بخش‌هایی از ناکارآمدی دولت محصول معضلات و وضعیت‌های نوپدید است که جهان با آن‌ها مواجه است. جهانی شدن پدیده‌هایی مانند رمازرها، شبکه‌های اجتماعی و از دست رفتن توان اعمال اقتدار و اراده، دولت بماهو دولت را در همه جای جهان با چالش‌هایی همچون حدودمرز تسلط بر جمعیت خویش روبه‌رو کرده است. کافی است به اقبال چشمگیر گروه‌هایی از جوانان اروپایی به تکفیر و حتی پیوستن آن‌ها به گروه‌های تروریستی همچون داعش توجه کنیم. این بخش‌ها و عرصه‌ها، پرسش‌ها و ابهامات کاملاً مشترک و مشابهی دارند که می‌توانند زمینه گفت‌وگو، هم‌آرایی و هم‌افزایی را فراهم کنند. به قاطعیت می‌توان گفت هیچ مسئله ویژه و منحصر به فرد و خاص یک کشور در هیچ جای جهان وجود ندارد.

با این مقدمه و توجه به سه عنصر یاد شده، یعنی عجز تاریخی دولت در ایران به دلیل ضعف بروکراسی، نبود جایگزین برای ارائه خدمات و کارکردهایی که امروز کاربزه دولت است و جهانی شدن مسائلی که به شکل انفرادی حل نمی‌شوند؛ ضروری است قوای تحلیل، پردازش، ترسیم و تبیین دولت آسیب‌شناسی و ترمیم شود. دولت سیزدهم در این مسیر، باید اولاً تشخیص جامعی از مسائل بدست آورد و ثانیاً تجربه جهان در حکمرانی را به شکل دقیق‌تری واریسی کند.

سفرهای استانی، سرکشی و برررسی، نگاه نزدیک و جست‌وجوی ملموس توانایی و ظرفیت‌ها بدین منظور صورت می‌گیرد یا به تعبیر بهتر، باید صورت گیرد. احیای سفرهای استانی و سفر به ۳۱ استان در یک سال، چهار نکته ارزشمند قابل اتکا دارد.

● **اول:** اینکه در مرحله رصد یا پایش به سیاست‌گذار یک فهم دست‌اول می‌دهد. نشستن در دفتر کار، شرکت در جلسات کارشناسی، مشاوره با مدیران عالی، همه و همه یک حباب چندلایه می‌سازد که محاسبات کارگزار را دست‌کاری می‌کند. برخی سیاست‌گذاران، باید درد بکشند تا عملیات کنند. این فهم و درد، جز با حضور در میدان بدست نمی‌آید. البته که برنامه‌ریزی برای سفرهای استانی باید به شکلی باشد که آورده‌ای برای تصمیم‌گیری به

قدس وعده رئیس جمهور برای
فعال شدن دیپلماسی اقتصادی را
بررسی می کند

آیا دولت سیزدهم معطل برجام ماند؟

۱۴۰۰؛ حدود ۱۷۰ هزار میلیارد تومان بود که این رقم در مقابل تخمین فروش ۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار بشکه ای نفت در سال ۹۹ و درآمد ۱۷ هزار میلیارد تومانی صادرات نفت و میعانات گازی در این سال و در برخی آمار درآمد حدود ۲۱ هزار میلیارد تومانی در آن سال، نشان از بهره گیری دولت از ظرفیت دیپلماسی اقتصادی در مقابل سیاست دولت گذشته که گره زدن تمام ظرفیت های کشور به برجام و رفع تحریم ها بود، دارد.

● رشد ۵۸ درصدی ترانزیت کالای خارجی

با وجود تمام اظهارات رئیس دولت تدبیر و امید که حل مشکلات را منوط به رفع تحریم ها می دانست و گفته بود «تحریم های ظالمانه باید از بین برود تا سرمایه بیاید و مشکل محیط زیست، اشتغال، صنعت و آب خوردن مردم حل شود، منابع آبی زیاد شده و بانک ها احیا شوند؛ اما داده های آماری نشان می دهند در دولت رئیسی با وجود تمامی این تحریم ها و به ثمر نشستن برجام؛ از شهریور ۱۴۰۰ تا پایان تیرماه سال ۱۴۰۱، ۱۵۱/۵ میلیون تن کالا به ارزش ۱۰۲ میلیارد دلار، بین ایران و سایر کشورها تبادل شد که نسبت به مدت مشابه سال پیش ۳۱ درصد در ارزش افزایش داشته که این امر یکی از نشانه های ورود سرمایه به کشور است. به تازگی سید روح الله لطیفی، سخنگوی گمرک در مورد تجارت غیرنفتی دولت سیزدهم در ۱۱ ماه استقرار دولت رئیسی، اظهار کرد: از زمان استقرار دولت سیزدهم و از اول شهریورماه سال ۱۴۰۰ تا پایان تیرماه امسال، ۱۵۱ میلیون و ۴۹۶ هزار تن کالا به ارزش ۱۰۱ میلیارد و ۸۲۰ میلیون دلار بین ایران و سایر کشورهای جهان تبادل شد که از لحاظ وزنی با رشد ۴ درصدی و از لحاظ ارزش با رشد ۳۱ درصدی نسبت به مدت مشابه همراه بوده است.

در مدت ۱۱ ماه استقرار دولت رئیسی و نسبت به مدت مشابه در دولت قبل، ۵ میلیون و ۷۵۲ هزار تن کالا و ۲۳ میلیارد و ۸۶۰ میلیون دلار تجارت بیشتر بین ایران و سایر کشورها رقم خورده است.

همچنین حدود ۱۱۳ میلیون تن کالا به ارزش ۴۸ میلیارد و ۱۹۸ میلیون دلار سهم صادرات غیرنفتی ایران در ۱۱ ماه فعالیت دولت سیزدهم از کل تجارت غیرنفتی بود که با ۱۰ میلیارد و ۱۱۱ میلیون دلار صادرات بیشتر نسبت به مدت مشابه، ۲۷ درصد در ارزش رشد داشته است.

علاوه بر صادرات؛ در حوزه واردات هم طی ۱۱ ماه گذشته با توجه به سیاست تأمین نیازهای ضروری کشور و واردات کالاهای ضروری از جمله واکسن های کرونا، کالاهای اساسی، نهاده های تولید، مواد اولیه و ماشین آلات تولید و با وجود بحران های بین المللی ۳۸ میلیون و ۵۳۹ هزار تن کالا به ارزش ۵۳ میلیارد و ۶۲۲ میلیون دلار، از ابتدای شهریور ۱۴۰۰ تا پایان تیر ۱۴۰۱ وارد کشور شد که ۱۳ میلیارد و ۷۴۹ میلیون دلار بیشتر از مدت مشابه بوده که این میزان ۱۸ درصد در وزن و

یکی از وعده هایی که دولت رئیسی پیش از انتخابات اعلام کرده بود ایجاد رابطه با تمام کشورها به ویژه کشورهای همسایه بود و نه فقط تعدادی معدودی از کشورهای اروپایی. به طوری که در مراسم تحلیف خود گفته بود: «جمهوری اسلامی ایران، کشورها و ملت های همسایه را خویشاوند خود می داند و مهم ترین و اصلی ترین اولویت سیاست خارجی خود را، ارتقای روابط با کشورهای همسایه خود دانسته و خواهان عزت و اعتلای آن هاست. دیپلماسی، باید ارتباط ملت های منطقه را بیشتر و اشتراکات آن ها را در حوزه اقتصاد، فرهنگ، علم و ورزش تقویت کند».

● عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای

به همین منظور شاهد هستیم تا انتهای خرداد سال جاری، ۷۴ دیدار دیپلماتیک در تهران و در کاخ سعدآباد انجام شد و از روز تحلیف تا خردادماه میزان ۹ تن از سران کشورهای سوریه، عراق، ارمنستان، افغانستان، تاجیکستان، ترکمنستان، قزاقستان، قطر و ونزوئلا بوده است که نشان از توجه رئیس دولت سیزدهم به ظرفیت ارتباط با کشورهای همسایه دارد.

همچنین رئیس جمهور در طول یک سال گذشته عازم پنج کشور پیرامونی ایران از جمله تاجیکستان (شهریور ۱۴۰۰)، ترکمنستان (آذر ۱۴۰۰)، روسیه (دی ۱۴۰۰)، قطر (اسفند ۱۴۰۰) و عمان (خرداد ۱۴۰۱) شد و در اجلاس شانگهای، مجمع کشورهای صادرکننده گاز و اجلاس سران سازمان همکاری های اقتصادی (اگو) با سران کشورهای مختلف دیدار و گفت و گو کرد.

گفتنی است؛ نخستین سفر رئیسی به عنوان رئیس جمهور ایران به خارج از کشور به تاجیکستان و شهر دوشنبه انجام شد و در جریان این سفر و نشست بین المللی و منطقه ای شانگهای، سند شروع عضویت دائم ایران در این سازمان مورد تصویب قرار گرفت که یکی از موفقیت هایی بود که در دولت جدید به ثمر رسید.

حضور ایران در این اجلاس و نزدیک شدن به کشورهای عضو سازمان شانگهای پیام جدی به غرب داشت و آن هم توجه ایران به شرق و اولویت دادن به رابطه با کشورهای همسایه بود.

● افزایش ۴۰ درصدی صادرات نفت در شرایط تحریم

برپایه اظهارات رئیسی، در دولت سیزدهم وصول درآمدهای نفتی به دو برابر روزهای آغاز دولت رسیده و در حال حاضر حدود ۴۰ درصد صادرات نفت ایران افزایش یافته است.

براساس اعلام مسئولان وزارت نفت، «ظرفیت پالایشگاهی کشور در سال ۱۴۰۰؛ ۲ میلیون و ۲۵۰ هزار بشکه نفت و میعانات گازی بود که یک میلیون و ۷۵۰ هزار بشکه را نفت خام تشکیل می دهد» و میزان فروش نفت ایران در سال

«پایبندی به برجام با اقتدار خارجی در امتداد اقتدار داخلی» از جمله وعده هایی بود که ابراهیم رئیسی پیش از نشستن بر صندلی ریاست جمهوری عنوان کرده بود، البته از آن تاریخ تاکنون بارها تأکید کرده است «ما از میز مذاکره کنار نکشیده ایم و امروز مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران با عزت بیان می شود؛ اما به هیچ عنوان زندگی مردم و اقتصاد را به برجام و مذاکره گره نزنیم».

وی همچنین در دیداری که با جمعی از علما و روحانیون خراسان رضوی در مشهد داشت، تأکید کرد: «چه مذاکرات به جایی برسد چه نرسد ما برنامه های خودمان را در اداره اقتصاد ملی داریم و با قدرت آن را ادامه خواهیم داد».

همچنین مادر دولت سیزدهم شاهد صادرات هزار و ۵۰۰ مگاوات برق در سال ۱۴۰۰ به ارزش ۶۰۰ میلیون دلار هستیم.

● **تحقق رؤیای ۲۲ ساله راه‌اندازی بزرگ‌ترین کریدور جهان**

یکی از اولویت‌های سیاست خارجی ایران در دوره رئیسی، نقش آفرینی مؤثر در افزایش همگرایی منطقه‌ای از طریق گسترش تجارت از مسیر ایران به عنوان یک مسیر امن، کم‌هزینه و سریع است.

از ابتدای دولت سیزدهم، سفر هیئت‌های سیاسی و اقتصادی ایران به کشورهای منطقه و برعکس، به امضای توافق‌نامه‌های اقتصادی برای احیای راه‌های ارتباطی منجر شده است. در آخرین توافق از این دست، احیای دو محور بین ایران و ترکمنستان در دستور کار قرار گرفت. این محورها نقش مهمی در انتقال بار از روسیه و کشورهای آسیای میانه، از سمت ایران به اروپا و هند دارند.

راه‌اندازی کریدور شمال - جنوب با ورود قطار روسیه - هند از مرز سرخس به ایران و انتقال بار به بندر شهید رجایی و سپس به هند یکی از بزرگ‌ترین کریدورهای جهان محسوب می‌شود که از آن با عنوان تحقق یک رؤیای ۲۲ ساله یاد می‌کنند که در ۳۱ تیر ۱۴۰۱، محقق شد.

فعال سازی کریدور شمال - جنوب با مشارکت ایران، روسیه، هند و عمان؛ ایجاد یک شبکه چندمنظوره ترانزیتی به طول ۷ هزار و ۲۰۰ کیلومتر؛ کاهش ۳۰ درصدی و کاهش ۴۰ روز زمان حمل و نقل بین هند و روسیه؛ کاهش زمان جابه‌جایی کالا از مسیر شرق آسیا به اروپا از ۴۵ به ۱۷ روز؛ پیش‌بینی ترانزیت ۸ میلیون تن کالا در کریدور روسیه و هند؛ راه‌اندازی کریدور ریلی شرق دریای خزر به ترکیه و اروپا از خاک ایران؛ راه‌اندازی خط دریایی - ریلی نینگشیا به ایران و قزاقستان؛ راه‌اندازی مسیر ریلی اروپا به ترکیه، ایران، جنوب آسیا، جنوب چین و جنوب شرقی آسیا؛ ایجاد مسیر ریلی از اروپا به ترکیه، ایران و آسیای مرکزی و چین و جنوب شرقی آسیا؛ ایجاد مسیر ریلی از اروپا به روسیه، آسیای مرکزی و چین و ایجاد مسیر ریلی از شمال منظور احیای راه‌های ارتباطی و گسترش روابط اقتصادی انجام شده و یا در حال انجام است.

در حوزه بنادر نیز دولت سیزدهم به بندرهای شمال کشور اجازه افزایش جذب بار را داده، به طوری که بنادر آستارا، انزلی و کاسپین از حالت تک منظوره به چندمنظوره تبدیل شدند و همین سبب شد بنادری که پیش از این فقط اقدام به بارگیری یا تخلیه کالاهایی همچون آهن آلات و چوب می‌کردند، امروز اقدام به پذیرش انواع کانتینر، کانتینرهای یخچالی، کشتی‌های رو، بار فله و انواع کالاهای مختلف.

یکی از اولویت‌های سیاست خارجی ایران در دوره رئیسی، نقش آفرینی مؤثر در افزایش همگرایی منطقه‌ای از طریق گسترش تجارت از مسیر ایران به عنوان یک مسیر امن، کم‌هزینه و سریع است. از ابتدای دولت سیزدهم، سفر هیئت‌های سیاسی و اقتصادی ایران به کشورهای منطقه و برعکس، به امضای توافق‌نامه‌های اقتصادی برای احیای راه‌های ارتباطی منجر شده است

۳۴ درصد در ارزش با رشد همراه بوده است. در رابطه با میزان ترانزیت کالاهای خارجی در دولت رئیسی هم باید گفت از زمان استقرار دولت سیزدهم در ۱۱ ماه اخیر، ۱۲ میلیون و ۸۷۵ هزار تن کالای خارجی از مسیر جمهوری اسلامی ایران عبور کرده که نسبت به مدت مشابه ۵۸ درصد افزایش داشته است.

همچنین آمارها گویای تجارت ۴/۱ میلیارد دلاری ایران و هند در نیمه نخست سال جاری میلادی در حالی رقم خورده که این رقم در نیمه نخست سال گذشته کمتر از ۹۰۰ میلیون دلار بوده است.

تجارت ایران و هند، در حال رکوردزنی است و قرار است دو کشور برای تحقق تجارت ۳۰ میلیارد دلاری برنامه‌ریزی کنند. در دولت سیزدهم و به اذعان وزارت بازرگانی و صنعت هند، تجارت بین دو کشور آسیایی ۵۴ درصد افزایش یافته و در این مدت میوه و فراورده‌های نفتی بیشترین سهم کالاهای صادراتی ایران به هند بوده است.

از ابتدای فعالیت دولت سیزدهم، تغییر رویه تجارت در دستور کار قرار گرفت و سازمان توسعه تجارت مکلف شد شرایط و زیرساخت‌های لازم برای توسعه صادرات به کشورهای همسایه و دوست به خصوص هند را برای تجار و فعالان اقتصادی فراهم کند.

رشد ۵۴ درصدی تجارت ایران و هند در نیمه نخست سال جاری میلادی در حالی است که طی ۱۲ ماهه سال پیش تجارت دو کشور تنها ۱۰ درصد رشد کرده بود و از یک میلیارد و ۵۳۸ میلیون دلار در سال ۲۰۲۰ به یک میلیارد و ۶۹۳ میلیون دلار در سال ۲۰۲۱ رسیده بود.

لازم به یادآوری است؛ دولت رئیسی در حالی کشور را تحویل گرفت که تراز بازرگانی کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۱ بیش از ۹۰ درصد کاهش یافته و از ۹/۳۰ میلیارد دلار به فقط ۲/۳ میلیارد دلار رسیده بود.

همچنین صادرات کالای کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۱ نصف شده و از ۹۸ میلیارد دلار به ۸/۴۹ میلیارد دلار رسیده بود.

● **شکستن رکورد ساخت نیروگاه در یک سال**

یکی دیگر از مشکلاتی که روحانی علتش را تحریم‌ها می‌دانست، نساختن نیروگاه بود. براساس بند «ت» قانون برنامه ششم، دولت مکلف بود طی پنج سال اقدام به ساخت ۱۲ هزار و ۵۰۰ مگاوات نیروگاه کند که این امر هم محقق نشد و این در صورتی بود که دولت رئیسی رکورد ساخت نیروگاه در یک سال را در کشور شکست. بر اساس آمار، بیشترین آمار مرتبط با افزایش ظرفیت نیروگاهی طی یک سال مرتبط با سال ۸۹ با توسعه ۴ هزار و ۹۳۵ مگاوات است؛ اما در سال نخست دولت سیزدهم رشد ۶ هزار مگاواتی واحدهای نیروگاهی سبب شد تا این رکورد با ارتقای ۲۲ درصدی به ثبت برسد.

آیا دولت در مسیر اصلاحات واقعی اقتصاد گام برمی‌دارد؟

جراحی اقتصادی برای مقابله با حراج ارزی

در حالی که تیم اقتصادی دولت، گرانی ماه‌های گذشته را به عنوان تورم به رسمیت نمی‌شناخت و آن را جهش قیمتی ناشی از حذف ارز ترجیحی می‌دانست، اعلام مرکز آمار مبنی بر کاهش تورم تیر ماه نسبت به ماه گذشته، خبر از پایان شوک تورمی داد که دولت آن را وعده داده بود. سال‌هاست که دولت‌ها در دوره‌های مختلف جراحی بزرگ اقتصادی و طرح تحول اقتصادی را به تعویق انداخته‌اند. دولت سیزدهم اما وعده داده است بدون گره زدن معیشت مردم و اداره اقتصاد کشور به مذاکرات هسته‌ای، رشد اقتصادی ۵ درصدی، تولید سالانه یک میلیون شغل و یک میلیون واحد مسکونی جدید، کاهش نرخ بیکاری و از بین بردن سریع فقر مطلق تحقق خواهد یافت. نرخ تورم ۵۰ درصد کاهش می‌یابد و سپس تکرر می‌خواهد شد. صادرات غیرنفتی ایران از ۳۵ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ به ۷۰ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۴ خواهد رسید و کل نیاز ارزی کشور از محل صادرات غیرنفتی تأمین خواهد شد.

کشاورزی ۳ میلیون شغل در این بخش را از بین برد و اختصاص ارز ترجیحی به واردات، این مسئله را تشدید کرد.

• دولت روی پله نخست اصلاحات اقتصادی

پس از موافقت مجلس با حذف ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی که طی چهار سال حدود ۷۵ میلیارد دلار از ارزهای کشور را هدر داد، اصلاحات اقتصادی دولت در اردیبهشت ماه امسال آغاز شد.

دولت پس از واریز یارانه نقدی مابه‌التفاوت آن به حساب سرپرستان خانوار، چهار قلم کالای مشمول این ارز را در فهرست ارز نیمایی قرارداد و بدین ترتیب در این اصلاحات، دلار ۴۲۰۰ تومانی از گروه کالاهای اساسی نظیر لبنیات، خوراک دام و تولید مرغ، تخم‌مرغ و روغن و بخشی از دارو و تجهیزات پزشکی حذف شد. البته پیش از این تصمیم، با حذف یارانه آرد صنف و صنعت در فروردین ماه، کالاهایی مانند ماکارونی، انواع کیک، نان‌های حجیم و محصولات قنادی نیز از فهرست مشمولان دریافت ارز ترجیحی خارج شده بودند. این تغییر موجب افزایش قیمت‌های مصرف‌کننده شد. با این حال بررسی‌ها نشان می‌دهد از سال ۱۳۹۷، فهرست اقلام واجد شرایط برای استفاده از ارز ارزان‌تر، به تدریج کوتاه‌تر شده است؛ بنابراین اگر خسارت و آسیبی که مردم ایران به دنبال تورم با آن مواجه هستند، به قدر کافی و منصفانه جبران شود، این اقدام می‌تواند به نفع اقتصاد باشد. البته مشروط بر اینکه زمینه‌های دیگر فساد به شیوه‌ای مؤثر، مهار شوند.

• پیش‌بینی از پرداخت نقدی تا کالا برگ

همزمان با اصلاحات یارانه‌ها، دولت اعلام کرد به مردم در قالب واریز مبلغی برای خرید کالا کمک خواهد کرد تا از تورم و افزایش پایه پولی جلوگیری شود.

ولی آیا دولت ابراهیم رئیسی و تیم اقتصادی کابینه‌اش توانسته‌اند در مسیر اصلاحات واقعی اقتصاد گام بردارند؟ با وجودی که روند اصلاحات در ابتدا بسیار کند پیش می‌رفت، ایجاد شوک‌های متعدد و تشدید بی‌ثباتی اقتصاد کلان که سبب شد نرخ ارز با روندی پرشتاب افزایش یافته و رکورد جدیدی در تورم ماه‌های ابتدای سال و افزایش نرخ ارز بر جای بگذارد، سیاست‌گذاران را به گرفتن تصمیم‌های سخت برای اقتصاد ترغیب کرد که در ذیل می‌خوانید.

• جمع کردن بستر فساد ارز ترجیحی رانت‌زا

اجرای یکی از طرح‌های مهم که از آن به عنوان جراحی اقتصادی یاد شده؛ یعنی حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی کالاهای اساسی موجب شد تا نرخ تورم نقطه به نقطه در خرداد ماه و تیر ماه ۱۴۰۱ به بالای ۵۰ درصد برسد و انتظار می‌رفت که بخشی از این فشار تورمی در ماه‌های پیش رو تخلیه شود. با این حال برنامه دولت این است که نرخ تورم را تا پایان سال آینده به محدوده ۲۰ درصد برساند که در این صورت رئیسی به یکی از برنامه‌های اقتصادی‌اش عمل خواهد کرد. بنا بر آخرین آمار دولت در سال ۱۴۰۰ رقمی در حدود ۱۸ میلیارد دلار برای تأمین ارز ۴۲۰۰ تومانی هزینه کرده است؛ اما کالاها به قیمت بازار آزاد یا نزدیک به این قیمت به دست مردم می‌رسید. یکی دیگر از آسیب‌های جدی ارز ۴۲۰۰ تومانی برای کشور افزایش قاچاق معکوس بود. به این ترتیب که برای واردات یک کالای خاص، ارز دریافت و سپس کالا با قیمت بالاتر از طریق مرزها به کشورهای همسایه قاچاق می‌شد.

این سیاست همچنین موجب شد میزان واردات محصولات کشاورزی به شدت افزایش پیدا کند و تولید این محصولات از صرفه بیفتد. برهم زدن قیمت‌های نسبی در بخش کشاورزی موجب شده است مصرف برخی از کالاهای کشاورزی افزایش غیرمعمولی داشته باشد. واردات بی‌رویه بخش

۴۲۰۰ تومانی بازگشته است. بر اساس این گزارش، تورم اقلام خوراکی از ۲۵/۴ درصد در خرداد ماه به ۵/۷ درصد در تیر ماه کاهش یافت.

کاهش حدود ۲۰ واحد درصدی تورم اقلام خوراکی همچنین نشان می‌دهد این ارز به هدف خود برخورد کرده و توانسته از رشد تورم مواد غذایی که بیشترین رشد را میان تمام سبد کالایی مربوط به سنجش تورم مرکز آمار ایران داشتند جلوگیری کند.

● لزوم قطع زنجیره تورمی ناشی از جو روانی

با وجود آنکه تورم ماهانه خرداد ۱۴۰۱ بیشتر متأثر از حذف دلار ۴۲۰۰ بود، گرانی‌های ناشی از این مسئله به مرور کاهش پیدا می‌کند. از طرف دیگر باید توجه داشت که رشد تقاضا ناشی از افزایش جو روانی نیز یکی از دلایل افزایش قیمت خوراکی‌ها در خرداد ماه بود و به نظر می‌رسد شاید از اواخر تابستان، از محل کاهش سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و تشدید انتظارات تورمی، افت عرضه کالا موتور تورم را روشن نگه خواهد داشت. انتظارات تورمی عاملی جدی و مهم برای تورم است. در مقوله اخیر نیز انتظارات تورمی ناشی از طرح حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی بود. بر این اساس بعد از افزایش تقاضای سرمایه در گردش، تقاضای پول افزایش یافته و دولت به سمت عرضه بیشتر تسهیلات و سیاست انبساطی اقدام خواهد کرد.

از طرف دیگر همان طور که اشاره شد، اثرهای تورمی حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی تنها محدود به خرداد ماه نیست. با این حذف، زنجیره تعدیل پی‌درپی قیمت‌ها فعال شده و تا چند ماه ادامه خواهد یافت. به طوری که افزایش قیمت خوراکی‌ها، بعد از بینه تولید، بعد قیمت همه کالاها و خدمات، بعد دستمزد و حقوق و سایر اقلام را در بر خواهد گرفت.

بر این اساس دولت باید از همین امروز برای پوشش سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مرتبط با کالاهای مشمول ارز ترجیحی برنامه‌ریزی کند. هرگونه کوتاهی در این موضوع به طور حتم منجر به تشدید انتظارات تورمی خواهد شد.

● روند کاهنده رشد نقدینگی و پایه پولی

اکنون مؤلفه‌های پولی مهم‌ترین عامل باقی مانده تورم در کشور هستند که کنترل آن‌ها، کاهش تورم در ماه‌های آینده را تضمین می‌کند. بر اساس گزیده آمارهای اقتصادی، حجم پایه پولی در پایان خرداد ماه نسبت به رقم پایان اردیبهشت ماه (۲۸/۴ هزار میلیارد ریال) کاهش یافته و رشد ماهانه پایه پولی نیز در خرداد ماه سال جاری منفی (معادل ۰/۴- درصد) بوده است. همچنین رشد نقدینگی در سه ماهه نخست امسال در مقایسه با مدت مشابه سال پیش یک درصد کاهش یافته است. کند شدن سرعت رشد پایه پولی در ماه‌های اخیر به عنوان متغیرهای مهم تأثیرگذار در تورم پایدار نیز در راستای کاهش بیشتر نرخ تورم قابل توجه است.

● نوبت جراحی ساختار دولت و بانک‌ها

در پایان باید گفت هرچند شوک تورمی ناشی از جراحی اقتصادی تخلیه شده؛ ولی باید توجه داشت که در سایه نظام تورمی، هر یارانه مبتنی بر توزیع کالای ارزان قیمت، بعد از چند سال به باری بزرگ بر گرده بودجه دولت تبدیل می‌شود و نیازمند طرحی جدید برای کم کردن یا حذف بخشی از یارانه‌بگیران است و هر یارانه نقدی به سرعت با کاهش قدرت خرید روبه‌رو است؛ فرایندی که جز با مهار تورم و خرج کارآمد بودجه دولت و سیاست‌های اجرایی در راستای تسهیل خلق ثروت توسط مردم، کنترل نمی‌شود.

در حال حاضر رانت نهفته در پرداخت تسهیلات بانکی با نرخ بهره سرکوب شده بیش از هزار هزار میلیارد تومان و یارانه پنهان فروش ارزان حامل‌های انرژی بیش از ۷۰۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. به همین دلیل به نظر می‌رسد وقت آن رسیده که تیغ جراحی به مخارج دولت نیز اصابت کند و ناترازی بانک‌ها و اضافه برداشت آن‌ها از بانک مرکزی را نیز نشانه بگیرد؛ چرا که مشکل اقتصاد ایران تنها حذف ارز ترجیحی و تخصیص یارانه‌ها به دهک‌های پایین و چاپ پول نیست که بتوان اقتصاد را با آن سروسامان داد. کشور نیازمند مهار پایدار تورم از طریق اصلاح ساختار بودجه، اصلاح نظام بانکی، افزایش انضباط مالی و افزایش استقلال بانک مرکزی است. در ضمن دولت باید به اندازه‌ای خرج کند که دخل می‌کند آن هم نه از درآمد از نفت؛ بلکه از تولید و مالیات بر درآمد.

مردمی‌سازی و توزیع

عادلانه یارانه‌ها

آغاز اجرای سیاست اصلاح

اقتصادی همراه با حذف ارز

ترجیحی و پرداخت جبرانی

به مردم از ۲۲ اردیبهشت

ماه ۱۴۰۱

افزایش مبلغ یارانه خانوار تا

سقف ۴۰۰ هزار تومان برای

دهک‌های اول تا سوم به ازای

هر نفر

افزایش مبلغ یارانه خانوار تا

سقف ۳۰۰ هزار تومان برای

دهک‌های چهارم تا نهم به

ازای هر نفر

کاهش و رفع فقر مطلق،

کاهش فاصله طبقاتی و

عدالت محوری دهک‌بندی

درآمدی همه خانوارهای

یارانه‌بگیر

حذف یارانه نقدی و طرح

معیشتی خانوارهای پردرآمد

گشایش درگاه‌های

ارتباطی مختلف برای ثبت

اعتراض خانوارها نسبت به

دهک‌بندی یارانه و ثبت نام

جاماندگان یارانه

آماده‌سازی زیرساخت‌های

توزیع کالا بزرگ برای

جایگزینی یارانه نقدی

اجرای طرح هوشمندسازی

یارانه‌نان با نصب کارت خوان

در نانوایی‌های سراسر کشور

طرح مدیریت هوشمند

یارانه آرد و نان و جلوگیری

از مصرف‌های خارج شبکه

گندم، آرد و نان

صرفه‌جویی

۵/۱ میلیارد یورویی از محل

هوشمندسازی یارانه آرد و

نان، اصلاح قیمت گندم و آرد

مصرفی صنایع و

نان‌های غیر سنتی

اصلاح و متناسب‌سازی

قیمت روغن، مرغ، تخم‌مرغ

ولبنیات

در این راستا ۱۰ گروه درآمدی مشخص شد. ایرانی‌های کم‌درآمد در دهک اول تا سوم، ماهانه ۴ میلیون ریال (۱۳/۵ دلار به نرخ بازار آزاد) دریافت خواهند کرد. در حالی که به ایرانی‌های دارای درآمد متوسط که در دهک‌های چهارم تا نهم هستند، ۳ میلیون ریال (۱۰/۱ دلار) اختصاص می‌یابد. به افرادی که در ثروتمندترین گروه درآمدی؛ یعنی دهک دهم قرار دارند، نیز چیزی پرداخت نشد. قرار بر این شد که این پرداخت‌های نقدی، به مدت دو ماه انجام شود تا کالابری الکترونیکی به طور موقت جایگزین آن شود.

همان‌طور که اشاره شد، پرداخت نقدی بیشتر ماهانه، تنها یک اقدام موقت در نظر گرفته شده است. در چند ماه آینده، دولت قصد دارد «کالابری الکترونیکی» را برای جبران قیمت‌های بالاتر به خانواده‌ها عرضه کند. این سامانه مبتنی بر یک اپلیکیشن تلفن همراه خواهد بود که از طریق آن مصرف‌کنندگان تنها بخشی از قیمت مواد غذایی اصلی به‌ویژه نان، مرغ، تخم‌مرغ، روغن خوراکی و شیر را پرداخت خواهند کرد. این سیستم به دولت این امکان را می‌دهد که یارانه را فقط پس از انجام خرید پرداخت کند. نسخه آزمایشی این برنامه در استان‌های منتخب در حال آزمایش است و در ظاهر، نتایج رضایت‌بخشی داشته است.

برای بسیاری از ایرانیان، این اقدام ممکن است حس بازگشت به دوران کوپن را زنده کند. کوپن‌های زمان جنگ با سوء مدیریت عمده در توزیع کالاها همراه شدند که به نوبه خود سبب ایجاد بازارهای سیاه هم برای خود کوپن‌ها و هم برای فروش کالاها شد؛ ولی در صورت اجرای درست، این اپلیکیشن تلفن همراه مصرف را منطقی می‌کند و مانع قاچاق کالاها یارانه‌ای از ایران به کشورهای همسایه می‌شود. با این حال چنین نتیجه‌ای به هیچ وجه تضمین شده نیست.

● بهبود توزیع درآمد با اصلاحات اقتصادی

دولت مدعی است که اصلاحات یارانه‌ای اش برای از میان بردن رانت خواران اقتصادی طراحی شده است. از طرفی تعدیل قیمت‌ها به عنوان اقدامی برای مهار قاچاق به کشورهای همسایه قابل ستایش است. با این حال باید گفت افزایش قیمت مواد غذایی سبب ایجاد رانت هنگفتی برای کسانی شده است که مقدار زیادی مواد غذایی را احتکار کرده بودند. تداوم مداخله دولت در بازار نیز زمینه جدیدی را برای اعمال فساد ایجاد می‌کند که نیاز به بازنگری اساسی دارد.

آن‌طور که جواد صالحی اصفهانی؛ اقتصاددان ایرانی-آمریکایی بر اساس محاسباتی تقریبی، استدلال کرده است این اصلاحات، توزیع درآمد در ایران را بهبود می‌دهد. به گفته وی، شاخص جینی که معیاری برای نابرابری درآمد است و هرچه کمتر باشد، نشان‌دهنده برابری بیشتر است، پنج واحد کاهش می‌یابد و از ۳۷/۷ به ۳۲/۷ می‌رسد. او همچنین معتقد است که نرخ فقر به میزان قابل توجهی از ۱۳/۶ درصد به ۶/۱ درصد کاهش می‌یابد.

به عبارت دیگر، تغییر یارانه‌های غیرمستقیم کلی در قالب کاهش نرخ ارز، به یارانه‌ای که به شکل مستقیم به شهروندان منتقل می‌شود، شکاف درآمدی در ایران را تا حدی کاهش می‌دهد. بدیهی است که ایرانیان نسبت به افزایش ناگهانی قیمت‌ها با عصبانیت واکنش نشان داده‌اند و چند ماه طول می‌کشد تا خانواده‌ها بتوانند تأثیرهای مثبت گسترده‌تری را بر اقتصاد خانوار خود احساس کنند. به ویژه اینکه این افزایش قیمت‌ها به طور خاص اقلام خوراکی را نشان گرفته بود و به عبارتی مواد غذایی، مرکز ثقل تورم ناشی از حذف ارز ۴۲۰۰ بود.

● بازگشت تورم خوراکی‌ها به خانه اول

پس از اجرای طرح مردمی‌سازی یارانه‌ها، نرخ تورم ماهانه به‌عنوان سریع‌ترین نشانگر تورم از ۳/۵ درصد در اردیبهشت ماه به ۱۲/۲ درصد در خرداد ماه افزایش یافت. در بین خوراکی‌ها قیمت روغن ۲۰۰ درصد رشد کرد و بیشترین اثر را در بالا بردن تورم این گروه داشت. گروه شیر، پنیر و تخم‌مرغ نیز ۴۷ درصد افزایش قیمت داشت. به گزارش مرکز آمار ایران در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات، گروه هتل و رستوران، به دلیل رشد قیمتی ساندویچ و انواع غذاهای سرو شده در رستوران، گروه مبلمان و لوازم خانگی به دلیل رشد قیمتی شوینده‌ها و گروه بهداشت و درمان به دلیل افزایش قیمت خدمات طبی سرپایی و خدمات بیمارستانی، بیشترین افزایش قیمت را به خود اختصاص دادند.

گزارش اخیر مرکز آمار نشان می‌دهد اکنون تورم به ارقام پیش از حذف ارز

قدس ۴ اقدام مثبت دولت در حوزه انرژی را که در آینده باید با شدت بیشتری ادامه پیدا کند بررسی می‌کند

خنثی‌سازی تحریم‌ها بارهایی از وابستگی به نفت خام

پالایشی داخل، ایجاد تنوع در سبد سوخت کشور و همچنین استفاده از بنزین پالایشگاه‌های فراسرزمینی ایران در کشور و نژولامدیریت شده است. همه این‌ها نشان از این دارد که محوریت رفع تحریم از طریق مذاکرات در کشور از بین رفته و به جای آن، حکمرانی عقلایی مبتنی بر خنثی‌سازی تحریم‌ها، جایگزین آن شده است. در ادامه به صورت تفصیلی اقدامات حوزه انرژی دولت سیزدهم را بررسی خواهیم کرد.

• نخستین اقدام انرژی دولت سیزدهم

عقد قرارداد سوآپ گازی با ترکمنستان برای جبران افت فشار گاز شهرهای شمالی کشور

دولت سیزدهم در نخستین و مهم‌ترین قرارداد خود در سال ۱۴۰۰، با کشور ترکمنستان قرارداد سوآپ گاز امضا کرد و از این راه، افت فشار گاز شهرهای شمالی کشور و همچنین بخشی از ناترازی گازی کشور جبران شد. هفتم آذرماه ۱۴۰۰، قرارداد سوآپ گازی سه‌جانبه بین ترکمنستان، ایران و آذربایجان امضا شد. براساس این قرارداد قرار است سالانه ۱/۵ تا ۲ میلیارد مترمکعب گاز از ترکمنستان به جمهوری آذربایجان از خاک جمهوری اسلامی ایران انتقال یابد. بر اساس این توافق که در حاشیه نشست سران سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو) در ترکمنستان توسط وزیران نفت ایران و جمهوری آذربایجان امضا شد، ترکمنستان روزانه ۵ تا ۶ میلیون مترمکعب گاز به جمهوری آذربایجان می‌فروشد. این گاز از مسیر ایران به جمهوری آذربایجان ترانزیت (سوآپ) خواهد شد و ایران گاز مصرفی موردنیاز خود در پنج استان کشور را به‌عنوان حق انتقال این گاز برداشت خواهد کرد.

• دومین اقدام انرژی دولت سیزدهم

نقره‌داغ کردن پرمصرف‌ها به نفع کم‌مصرف‌ها

دولت سیزدهم در زمستان ۱۴۰۰ با وجود ناترازی بسیار بالای گاز در بخش‌های مختلف، با اعمال سیاست تعرفه‌گذاری پلکانی، در زمینه بهینه‌سازی مصرف و کاهش مصرف مشترکان پرمصرف حرکت کرد و این سیاست کمک چشمگیری در عبور از زمستان بدون قطعی گاز و خاموشی داشت. نکته بسیار مهم در این زمینه اثرات حاصل از اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی پرمصرف‌ها در مدیریت مصرف و صرفه‌جویی گاز در زمستان ۱۴۰۰ بود. براساس داده‌های وزارت نفت، در زمستان ۱۴۰۰ با وجود ناترازی بسیار بالای گاز در بخش‌های مختلف، با اعمال سیاست تعرفه‌گذاری پلکانی پرمصرف‌ها به میزان یک فاز پارس جنوبی کاهش مصرف

با گذشت یک سال از روی کار آمدن دولت سیزدهم، حوزه انرژی کشور با تغییرات بسیار چشمگیری روبه‌رو شده است؛ وضعیت تراز انرژی بسیار بحرانی و به نحوی بود که در زمستان ۱۳۹۹ شاهد کمبود گاز و قطعی بسیار بالای گاز در دولت پیشین بودیم و عمده نیروگاه‌ها به دلیل کمبود گاز و حتی گازوئیل از تولید برق نیز ناتوان شده بودند. در طرف مقابل نیز به دلیل توسعه نیافتن ظرفیت نیروگاهی کشور، با خاموشی‌های گسترده در تابستان ۱۴۰۰ روبه‌رو بودیم. این همه وضعیت بحرانی انرژی کشور نبود و مصرف بنزین هر روز در حال جابه‌جایی رکورد بود تا جایی که در برخی از روزهای سال، میزان مصرف از میزان تولید بنزین در کشور نیز فزونی می‌یافت و بحران کمبود بنزین نیز به سراغ کشور آمده بود. دولت در این وضعیت به‌جای بهبود کارها به دنبال این بود که تنها با مذاکره مشکل کشور را حل کند و از هرگونه اقدام اصلاحی سر باز زد. باید تحریم‌ها به سفره مردم بیایند تا بتوانند مذاکرات را دنبال کنند، این وضعیت کشوری بود که به دلیل حکمرانی غلط از ظرفیت‌های بسیار بالای جغرافیایی و ژئوپلتیکی خود هیچ استفاده‌ای نکرده بود. حالاً یک سال از روی کار آمدن دولت سیزدهم گذشته است؛ تحریم‌ها هنوز هم پابرجاست اما فروش نفت به میزان چشمگیری رو به رشد بوده است؛ سیاست‌گذاری عقلایی جای خود را به حکمرانی مبتنی بر رفع تحریم‌ها از طریق مذاکرات داده است و حالا دولت به جای محور قرار دادن رفع تحریم‌ها با مذاکره، به دنبال خنثی‌سازی تحریم‌ها برآمده است. با مدل حکمرانی غلط دولت گذشته، در زمستان ۱۴۰۰ قرار بود شاهد قطعی گاز به‌خصوص در مناطق شمالی کشور باشیم و مردم مژه تحریم‌ها را بیشتر بچشند اما نخستین قرارداد انرژی دولت سیزدهم برای کنترل فشار در مناطق شمالی کشور و حذف ناترازی گاز در این مناطق با کشور ترکمنستان بود تا بتواند از طریق سوآپ گازی با ترکمنستان، افت فشار شهرهای شمالی کشور را از بین ببرد و قطعی گاز به سراغ مردم نیاید. اصلاح الگوی مصرف از طریق سازوکار قیمتی دو طرفه (تشویق برای مصرف کمتر و تنبیه برای مصرف بالاتر از حد الگوی بهینه) اجرایی شد و در تابستان ۱۴۰۱ در بخش خانگی کمترین قطعی برق را شاهد بودیم؛ صنایع نیز با برنامه‌ریزی دقیق و بسیار کمتر به نسبت دولت پیشین، شاهد قطعی برق بودند. تابستانی که قرار بود با قطعی گسترده برق، زندگی مردم را مختل و کشور را به مذاکرات وابسته کند، با تدابیر صحیح در وزارت نفت از طریق رساندن متناسب گاز به نیروگاه‌های جدید و در مدار و وزارت نیرو با تعرفه‌گذاری پلکانی پرمصرف‌ها، نوسازی تجهیزات نیروگاهی، افزایش بازدهی تولید و همچنین افزایش ظرفیت نیروگاهی کشور به بهترین نحو ممکن گذرانده شد. ناترازی انرژی در کشور طی چندین ماه با ایجاد اصلاحات مهم و تمرکز بر رفع مشکلات مردم از طریق ظرفیت‌های داخل به جای تکیه به مذاکرات، به بهترین شکل ممکن مدیریت شد. ناترازی در بخش بنزین نیز با بهبود ظرفیت

قرار بود تنها راهکار پیش روی کشور، رفع تحریم‌ها از طریق مذاکره باشد اما دولت سیزدهم با اقدامات تحولی مانند اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی پرمصرف‌ها، پالایشگاه‌داری فراسرزمینی ایران، حرکت به سمت توسعه زنجیره ارزش نفت خام و ساخت پتروپالایشگاه، علاوه بر تبدیل به فرصت کردن تهدید تحریم‌ها، در حوزه خنثی‌سازی تحریم‌ها به جای رفع تحریم‌ها از طریق مذاکره قدم برداشت.

ساخت یک پالایشگاه و یک پتروشیمی کمتر می‌کند. توسعه ابر پروژه‌های مولدی همچون پتروپالایشگاه‌ها اثرات بلندمدت و کوتاه‌مدت مهمی را نیز به همراه دارد و آثار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مثبت و ملموسی را در کشور نمودار می‌کند که مهم‌ترین آن، تبدیل شدن ایران به هاب مواد شیمیایی در منطقه و جهان و همچنین خنثی‌سازی قطعی تحریم‌هاست؛ مسیر توسعه پتروپالایشگاه، به دلیل رشد چشمگیر بازار تقاضایی مواد شیمیایی نیز بسیار مهم است به‌نحوی که چشم‌انداز رشد هر ساله بازار مواد شیمیایی در دنیا ۵ درصد است که حاکی از صرفه اقتصادی داشتن تولید مواد شیمیایی از طریق رویکرد پتروپالایشگاه است. برای نخستین بار، دولت سیزدهم تصمیم گرفته در زمینه پتروپالایشگاهی ورود جدی داشته باشد و نخستین پتروپالایشگاه را با ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه‌ای نیز تأمین مالی خواهد کرد و در دست اجرا قرار گرفته است. همچنین اعطای تنفس خوراک به پتروپالایشگاه‌های در دست‌ساخت توسط بخش خصوصی، مزیت و بازدهی پروژه‌های پتروپالایشگاه‌سازی را به شدت افزایش می‌دهد و این رویکرد در وزارت نفت در حال پیگیری است تا جذابیت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را در این پروژه‌ها فراهم کند.

● چهارمین اقدام انرژی دولت سیزدهم

سهام‌داری در پالایشگاه‌های فراسرزمینی

ساخت پتروپالایشگاه به تعداد بالا با توجه به شتاب روزافزون مصرف مواد شیمیایی در دنیا و ساخت پالایشگاه به میزان برطرف کردن نیاز مصرفی کشور در تولید بنزین، در داخل کشور بسیار اهمیت دارد. اما دو پارامتر مهم سرمایه و زمان پایان ساخت پروژه‌های پالایشی و پتروپالایشی تأثیر بسزایی دارد؛ بنابراین در بین موارد موجود، بهترین راهکار برای خنثی‌سازی تحریم‌ها به شکل فوری، حرکت به سمت تولید فرآورده در پالایشگاه‌های ساخته‌شده در سطح دنیا است که امکان سهام‌داری ایران وجود دارد. در این شرایط برای سهام‌داری ایران در این پالایشگاه‌های موجود و با ظرفیتی پایین‌تر از ظرفیت اسمی خود، نه تنها سرمایه‌گذاری اولیه و زمان ساخت نیاز نیست بلکه ایران در ازای سهام دریافت شده، یک خدمت یا کالا ارائه می‌دهد. مفهوم سهام‌داری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی یکی از اصلی‌ترین راهکارهای خنثی‌سازی کوتاه‌مدت تحریم‌هاست؛ بنابراین سهام‌داری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی علاوه بر خنثی‌سازی تحریم‌ها امکان فروش نفت ایران به این پالایشگاه‌ها و همچنین ایجاد درآمدهای ارزی جدید برای ایران را فراهم خواهد کرد.

ایران که سال‌هاست در زمینه تحریم‌ها توانسته ظرفیت پالایشی خود را در حد اکثر ظرفیت خود نگاه دارد و از توان فنی مهندسی بالایی نیز برخوردار است؛ ابتدا برای بازگشت این پالایشگاه‌های کشور و نزوئلا به ظرفیت اسمی و اصلی خود، به صادرات خدمات فنی مهندسی و تجهیزات اقدام خواهد کرد؛ سپس برای رسیدن به این ظرفیت حداکثری باید نفت سنگین و نزوئلا سبک‌تر شود که در اینجا با نفت سبک‌تر ایران تلفیق خواهد شد و در نتیجه نفتی با ویژگی‌های نزدیک به نفت ایران تهیه خواهد شد تا به عنوان خوراک به پالایشگاه ارسال شود و به این ترتیب علاوه بر صادرات خدمات فنی مهندسی، نفت ایران نیز از این پس در این پالایشگاه‌ها مورد استفاده قرار خواهد گرفت. صادرات خدمات فنی مهندسی هزینه ثابت اصلی ایران در این پالایشگاه‌ها خواهد بود و به عنوان میزان آورده دولت ایران محاسبه خواهد شد و به همان میزان نیز ایران سهامدار خواهد شد؛ اما میزان نفت صادر شده به عنوان هزینه متغیر محسوب می‌شود و از محل فروش فرآورده‌های نفتی علاوه بر اعطای سود سهام ایران در پایان سال مالی، باید نفت خریداری شده از ایران را نیز تسویه کند؛ بنابراین با یک تیر دو نشان زده می‌شود؛ علاوه بر صادرات خدمات فنی مهندسی ایران و سهام‌داری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی، بازارسازی تضمینی برای نفت ایران نیز ایجاد خواهد شد.

در کنار همه این موارد ایران با مشکل ناترازی بنزین روبه‌رو است و حرکت به سمت سهام‌داری ایران در پالایشگاه‌های فراسرزمینی، می‌تواند علاوه بر بازارسازی تضمینی برای فروش نفت خام ایران، امکان تأمین پایدار بنزین ایران را فراهم کند و در این بین نیز ناترازی بنزین در کشور از بین برود. این نیز راهکار مهمی است که در دستور کار دولت فعلی قرار گرفته و نخستین قرارداد در زمینه صادرات خدمات فنی مهندسی و به ازای آن، دریافت سهام در پالایشگاه‌های فراسرزمینی و نزوئلا با کشور و نزوئلا به امضا رسیده و دو پالایشگاه در این کشور، مقصد صادرات خدمات فنی و مهندسی و همچنین نفت خام ایران هستند تا ایران از این طریق، فرآورده‌های نفتی و همچنین درآمدهای ارزی از محل سود سهام و همچنین فروش نفت خام دریافت کند.

در بخش مشترکان پرمصرف را شاهد بودیم و این تعرفه‌گذاری پلکانی موجب صرفه‌جویی ۳ میلیارد دلاری ارزی در کشور شد. تعرفه‌گذاری پلکانی پرمصرف‌ها و اصلاح قیمتی انرژی بخش خانگی، نخستین و مهم‌ترین اقدام دولت در زمینه بهینه‌سازی مصرف بوده که باید تداوم پیدا کند تا بتواند مشکلات کشور در زمینه ناترازی در سال‌های آینده را حل کند.

همچنین وزارت نیرو نیز برای مشترکان پرمصرف برق الگوی تعرفه‌گذاری پلکانی را از اسفندماه ۱۴۰۱ اجرایی کرد که نتایج اجرای این سیاست مهم را در بخش برق، در تابستان ۱۴۰۱ شاهد بودیم؛ جایی که دولت با اصلاح الگوی مصرف از طریق سازوکار قیمتی دوطرفه و تعرفه‌گذاری پلکانی -نمایی پرمصرف‌ها (تشویق برای مصرف کمتر و تنبیه برای مصرف بالاتر از حد الگوی بهینه) توانست به خوبی مصرف مشترکان پرمصرف را مدیریت کند.

● سومین اقدام انرژی دولت سیزدهم

فرار از خام‌فروشی با توسعه پتروپالایشگاه‌ها

یکی از مسائل جدی در خنثی‌سازی تحریم‌ها، مسئله فاصله گرفتن کشور از خام‌فروشی نفت است تا جایی که یکی از پاشنه آشیل‌های کشور در مواجهه با تحریم‌ها، بحث وابستگی بودجه کشور به نفت خام است؛ مسئله‌ای که موجب شده تولید نفت در کشور به شدت به تحریم‌ها وابسته باشد.

نفت خام ایران یک گلوگاه مهم داشته است. متأسفانه ما مسیر تبدیل نفت خام به فرآورده‌های نفتی را در پیش نگرفته‌ایم. در مسیر تبدیل نفت خام به فرآورده‌های نفتی امکان تبدیل نفت به دو نوع فرآورده و دو مسیر مجزا وجود دارد. نوع اول فرآورده‌ها، تبدیل نفت به فرآورده‌های سوختی مانند بنزین توسط پالایشگاه است که رویکرد پالایشگاه‌سازی را در کشور توسعه می‌بخشد؛ نوع دوم محصولات و فرآورده‌های نفتی نیز تبدیل نفت به فرآورده‌های شیمیایی و مواد شیمیایی است که از مسیر پتروپالایشگاه‌ها پیش می‌رود. مسیری که متأسفانه کشورهایی که حتی منابع نفتی ندارند؛ پیش گرفته‌اند اما ایران با این حجم از منابع بزرگ نفتی و گازی خود به سمت آن نرفته است. پتروپالایشگاه شاخه مواد شیمیایی را توسعه می‌دهد که ارزش افزوده بسیار بالایی دارد و با تکمیل زنجیره ارزش از طریق پارک‌های شیمیایی مانند آلمان و چین تأمین‌کننده همه زنجیره مواد شیمیایی خواهیم شد.

ساخت پتروپالایشگاه به جای پتروشیمی و پالایشگاه به صورت مجزا، موجب بهینه‌سازی و کاهش هزینه‌های سرمایه‌ای و جاری مورد نیاز می‌شود. در واقع سرشکن شدن هزینه‌ها، در مجموع هزینه ساخت یک پتروپالایشگاه را از

**دولت سیزدهم
در زمستان ۱۴۰۰
با وجود ناترازی
بسیار بالای گاز در
بخش‌های مختلف،
با اعمال سیاست
تعرفه‌گذاری پلکانی،
در زمینه بهینه‌سازی
مصرف و کاهش
مصرف مشترکان
پرمصرف حرکت کرد
و این سیاست کمک
چشمگیری در عبور از
زمستان بدون قطعی
گاز و خاموشی داشت**

گزارش

فرزانه زراعتی

کارنامه یک ساله دولت رئیسی در حوزه سلامت چیست؟

اجرای وعده دیگران از واکسن کرونا تا حمایت از کادر درمان

قدرتمندترین اقتصاد اروپا و چهارمین اقتصاد جهان را در این خصوص در رده دوم قرار داد.

به دلیل واردات پرشتاب واکسن کرونا در دولت رئیسی شاهد هستیم که ۱۲ خرداد ۱۴۰۱، نخستین روز بدون فوتی کرونا در ایران رقم خورد و مجموع جان باختگان این بیماری، در آن روز در عدد ۱۴۱ هزار و ۳۱۸ نفر باقی ماند و در ۲۴ ساعت منتهی به ۱۲ خرداد سال جاری ۱۷۵ بیمار جدید مبتلا به کووید ۱۹ در کشور شناسایی و ۳۴ نفر از آن‌ها بستری شدند که رکورد خوبی در مهار کرونا محسوب می‌شد.

این در حالی بود که در همان تاریخ براساس آخرین آمارهای جهانی ابتلا به ویروس کرونا، در ۲۴ ساعت منتهی به ۱۲ خرداد ۱۴۰۱؛ با افزایش ۴۳۹ هزار و ۹۶۹ نفری، تعداد مبتلایان به این ویروس به ۵۳۱ میلیون و ۲۲۸ هزار و ۲۳۶ نفر و فوتی‌های ناشی از کرونا در جهان با رشد ۷۱۱ هزار نفر در یک روز، به تعداد ۶ میلیون و ۳۱۰ هزار و ۲۶۴ نفر رسید.

در همین تاریخ، شمار مبتلایان جدید کرونا در آمریکا ۱۱ هزار و ۵۹۵ نفر، در هند ۲ هزار و ۸۲۸ نفر، در فرانسه ۲۳ هزار و ۵۸۲ نفر، در آلمان ۲۶ هزار و ۹۷ نفر، در روسیه ۳ هزار و ۲۵۶ نفر، در ایتالیا ۱۸ هزار و ۲۵۵ نفر و شمار فوتی‌های کرونا در همین تاریخ در آمریکا ۴۱ نفر، در برزیل ۷۰ نفر، در روسیه ۸۴ نفر و در ایتالیا ۶۶ نفر بود.

البته در هفته‌های اخیر بار دیگر شاهد اوج‌گیری ابتلا به کرونا و افزایش فوتی‌های ناشی از آن در کشور هستیم که همین مسئله موجب شده شمار شهرهای قرمز و نارنجی که تا ۱۲ خرداد ماه صفر بود به ترتیب به ۷۸ و ۱۸۴ شهر برسد و همین عامل سبب ایجاد نگرانی‌هایی شده که امید است دولت بتواند در این خصوص تدبیری بیندیشد.

همچنین باید گفت تا ۲۲ مرداد ۱۴۰۱؛ ۶۴ میلیون و ۸۲۹ هزار و ۹۱۸ نفر در اول، ۵۸ میلیون و ۲۰۱ هزار و ۷۷۳ نفر در دوم و ۳۰ میلیون و ۳۲۲ هزار و ۶۴۱ نفر در سوم و بالاتر واکسن کرونا را تزریق کرده‌اند و ۲/۵ میلیون نفر از مهاجران و اتباع خارجی هم علیه ویروس کرونا واکسینه شده‌اند.

علاوه بر مسئله کرونا، رئیسی پیش از نشستن بر کرسی ریاست جمهوری، توجه به دولت الکترونیک در نظام سلامت و اجرای کامل آن، توزیع عادلانه نیروی انسانی در کنار جذب و به کارگیری آن و تقویت نظام بیمه‌ای و سطح بندی خدمات را برای تحقق عدالت در نظام سلامت ضروری دانسته بود.

وی در آن دوره بر ضرورت آگاهی بخشی مردم نسبت به حقوق سلامت نیز تأکید کرده و گفته بود: ارتقای سطح سلامت غذایی، آب و هوا و محیط زیست تأثیر بسیاری در گسترش فرهنگ پیشگیری از بیماری‌ها دارد.

● نزدیک به ۵ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر یکجا بیمه شدند

براساس آخرین آماري که به تازگی مدیرعامل سازمان بیمه سلامت ایران اعلام کرده، با آغاز سال ۱۴۰۱ و با معرفی سه دهک پایین از سوی وزارت رفاه، نزدیک به ۵ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر یکجا بیمه شدند.

پیش از اجرای طرح همه‌گیری بیمه، اعلام شده بود که حدود ۱۰/۳ درصد جامعه از هیچ پوشش بیمه‌ای برخوردار نیستند که با اجرایی شدن این طرح، نزدیک به ۶ میلیون نفر از این تعداد بیمه شدند و به گفته مسئولان از ۲/۵ میلیون نفر دیگر اطلاعاتی در دست نیست.

به گفته ناصحی، مدیرعامل سازمان بیمه سلامت به منظور برقراری عدالت در نظام سلامت افراد دهک چهارم؛ ۱۰ درصد هزینه سالانه، دهک‌های ۵ و ۶؛ ۲۵ درصد و دهک‌های ۷ و ۸؛ ۵۰ درصد از این هزینه را پرداخت می‌کنند. دهک‌های ۹ و ۱۰ نیز ۱۰۰ درصد هزینه سالانه بیمه که یک میلیون و ۱۰۴ هزار تومان است را باید پرداخت کنند. همچنین بیمه ۱۰ دهک پایینی جامعه رایگان است.

همچنین اختصاص ۶ هزار میلیارد تومان برای بیمه همگانی در سال ۱۴۰۱ و ۵ هزار میلیارد تومان برای تأمین بیماران خاص از دیگر اقدام‌های دولت رئیسی به منظور تحقق عدالت در حوزه سلامت است.

یکی از روش‌هایی که می‌توان با آن عملکرد و کارنامه دولت را مورد بررسی قرار داد آمار و ارقام است. براساس اعلام وزارت بهداشت در ۱۳ مرداد ۱۴۰۰، یعنی یک روز پیش از برگزاری مراسم تحلیف رئیسی در مجلس شورای اسلامی، ۲۸۵ شهر در ایران در وضعیت قرمز، ۱۱۰ شهرستان در وضعیت نارنجی و ۵۳ شهرستان در وضعیت زرد قرار داشتند و هیچ شهرستانی آبی نبود.

همچنین شمار مبتلایان جدید کرونا در این روز ۳۹ هزار و ۳۷۵ نفر، شمار فوتی‌های مثبت قطعی ۴۰۹ نفر و شمار بستری‌های جدید قطعی ۴ هزار و ۲۶۳ نفر بود. کل مبتلایان کرونا در ۱۳ مرداد ۱۴۰۰، ۴ میلیون و ۱۹ هزار و ۸۴ نفر، کل بهبودیافتگان ۳ میلیون و ۴۴۴ هزار و ۷۹۸ نفر و شمار فوتی‌ها به ۹۲ هزار و ۱۹۴ نفر رسیده بود. براساس گفته‌های حسن روحانی، رئیس‌جمهور دولت یازدهم و دوازدهم تا ۲۶ تیرماه ۱۴۰۰، «بیش از ۷ میلیون دز واکسن کرونا تزریق و ۲ میلیون دز دیگر هم توزیع شده است»، بنابراین می‌توان گفت در دولت روحانی حدود ۹ میلیون دز واکسن کرونا به مردم تزریق شد.

روحانی در آن تاریخ وعده داده بود که تا پایان دولتش تمام افراد بالای ۶۵ سال و افرادی که دارای بیماری زمینه‌ای هستند، دز نخست واکسن خود را دریافت کنند.

● گره زدن خرید واکسن به پیوستن به کنوانسیون FATF

در آن دوره واکسیناسیون عمومی جامعه یکی از آرزوهای دور از دسترس محسوب می‌شد و حتی این نکته را می‌توان در سخنان مسئولان وقت مشاهده کرد که گفته بودند «اگر در آینده قادر باشیم تمام مردم را واکسینه می‌کنیم»، همچنین شمار واکسن‌های وارداتی تا تیرماه ۱۴۰۰، ۶ میلیون و ۴۰۴ هزار و ۸۰۰ دز بود.

در همان دوره‌ای که بخش قابل توجهی از شهرهای کشور در وضعیت قرمز به سر می‌بردند، مسئولان وقت اظهارات عجیب و غریبی در خصوص علت وارد نشدن واکسن کرونا مطرح می‌کردند به طوری که علی ربیعی، سخنگوی دولت روحانی اعلام کرده بود: «در مورد انتقال پول، بنا بر قوانین تحریم و قواعد FATF چندین مرحله انتقال پول با مشکل مواجه شد و با موانعی روبه‌رو بودیم؛ به طور کلی پیوستن به FATF آثار خود را نشان خواهد داد».

نه تنها دولت‌مردان که وابستگان سیاسی آنان هم فرصت را مغتنم شمرده و ضمن تأکید به پیوستن به FATF؛ جان مردم را به این کنوانسیون گره زدند.

اما با روی کار آمدن دولت رئیسی و اولویت دادن به بحث کرونا و واردات واکسن، شاهد گشایش در بخش واردات هستیم به طوری که آمارها نشان می‌دهد تا ۲۲ شهریور ۱۴۰۰؛ ۵۰ میلیون واکسن کرونا به کشور وارد شد که بیش از ۲۳ میلیون دز آن تنها در شهریور و در زمان استقرار دولت سیزدهم به کشور وارد شده بود که ۴۶ درصد کل واکسن‌های وارد شده به کشور از بهمن ماه ۱۳۹۹ تا آن زمان را شامل می‌شد و این در حالی است که ما در آن دوره هم به FATF نپیوسته بودیم. کارشناسان یکی از دلایل بدست آوردن این دستاورد در دولت رئیسی را بهره‌گیری از توان بخش خصوصی در این زمینه دانسته‌اند، توانی که با وجود تأکید روحانی بر استفاده از آن؛ اما پس از روی کار آمدن دولت رئیسی مشخص شد که بروکراسی حاکم بر روند صدور مجوزها در دولت پیشین، مانع از عملیاتی شدن این وعده شده بود.

همچنین براساس اعلام مهرداد جمال ارونقی، معاون فنی گمرک؛ شمار واردات واکسن کرونا در بهمن ۱۳۹۹؛ ۱۲۰ هزار دز، در اسفند همان سال ۵۷۵ هزار دز، در فروردین ۱۴۰۰؛ یک میلیون و ۳۰۰ هزار و ۸۰۰ دز، اردیبهشت ماه ۳ میلیون و ۶۵۲ هزار دز، خرداد ماه یک میلیون و ۲۰۰ هزار دز و در تیرماه ۶ میلیون و ۴۰۴ هزار و ۸۰۰ دز بود که این میزان در مرداد ماه به یک باره به ۱۳ میلیون و ۴۲۷ هزار و ۱۰ دز و در شهریور همان سال به ۳۳ میلیون و ۶۴۳ هزار و ۹۹۴ دز رسید.

● شیفته شدن مراکز تزریق واکسن

کار به جایی رسید که دولت رئیسی با سه شیفته کردن برخی از مراکز تزریق واکسن در کشور، رکورد تزریق واکسن کرونا در جهان را شکست و آلمان به عنوان

فرزانه زراعتی: با گذشت حدود یک سال از ریاست جمهوری ابراهیم رئیسی بهتر می‌توان عملکرد او را در بخش‌های مختلف به ویژه حوزه سلامت مورد واکاوی قرار داد. یکی از وعده‌هایی که رئیسی پیش از برگزاری انتخابات روی آن متمرکز بود، واکسیناسیون عمومی کرونا بود به طوری که در آن دوره اعلام کرد: «ما در اسرع وقت واکسیناسیون همه مردم را مدنظر داریم و کسانی که در معرض آسیب‌اند باید در اولویت قرار گیرند و در این امر از واکسن داخلی و اگر امکانش نبود از واکسن خارجی که مورد اعتماد نظام سلامت باشد، باید استفاده کرد».

● اجرای قانون تعرفه گذاری خدمات پرستاری

از جمله اقدام های دیگری که دولت سیزدهم در حوزه درمان انجام داد، اجرای قانون تعرفه گذاری خدمات پرستاری پس از ۱۵ سال بود که برای این منظور ۶ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان اعتبار در بخش های دولتی، خصوصی، تأمین اجتماعی و نیروهای مسلح اختصاص یافت.

همچنین تصویب و ابلاغ تعرفه بسته های خدمات پرستاری در قالب ۱۷ بسته و مبتنی بر عملکرد آنان و افزایش ماهانه مبلغ ۲ میلیون و ۷۵۰ هزار تومان کارانه حدود ۲۰۰ هزار نفر از کادر پرستاری کشور از ابتدای سال ۱۴۰۱ از دیگر اقدام های دولت طی یک سال اخیر بود.

● تحقق ۹۵ درصدی طرح نسخه های الکترونیک

یکی دیگر از وعده های رئیسی در خصوص الکترونیکی شدن نسخه های پزشکی بود. در سال ۱۳۹۹ در قانون بودجه تأکید شده بود که نسخه الکترونیک باید توسط سازمان های بیمه گر اجرایی شود. این طرح در دولت سیزدهم و از اول دی ماه ۱۴۰۰ به صورت رسمی در کشور اجرایی شد و به گفته رضا دفاعی، بنیان گذار و مدیر فنی پلتفرم آنالین سلامت بقرط، پزشکان از این طرح استقبال کردند به طوری که این طرح حدود ۹۵ درصد محقق شده، هرچند مشکلات زیرساختی در مناطق دور از پایتخت در راستای اجرای این طرح وجود دارد.

همچنین به گفته معاون فنی و نظارت سازمان نظام پزشکی، آمار صدور نسخه الکترونیک در استان هایی مانند کرمان و یزد بالا و نزدیک به ۱۰۰ درصد است و در برخی استان ها مانند تهران و خراسان رضوی بسیار پایین است. برای این منظور افزایش پایداری سامانه نسخه الکترونیک تأمین اجتماعی تا ۹۷ درصد انجام و در حال حاضر ۹۰ درصد از نسخه های تأمین اجتماعی و ۹۷ درصد از نسخه های بیمه سلامت به صورت الکترونیکی صادر می شود.

● افزایش ۲۰ درصدی ظرفیت پذیرش دانشجوی پزشکی

از جمله مسائل دیگری که در حوزه عدالت در نظام سلامت بسیار حائز اهمیت است، سرانه دسترسی پزشک در ایران است که براساس آمار، سرانه پزشک ایران ۱۳۰ به ازای ۱۰۰ هزار نفر است، این آمار در کشورهای پیشرو در حوزه سلامت بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ است.

علاوه بر کمبود پزشک در کشور، توزیع نامتوازن پزشک موجب تشدید کمبود

آن در مناطق کمتر برخوردار شده است به طوری که حدود ۳۸ درصد از پزشکان متخصص در شهر تهران (با ۱۱ درصد جمعیت کشور) حضور دارند.

به همین منظور ابراهیم رئیسی به عنوان رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، ماده واحده «افزایش ظرفیت پزشکی در مقطع عمومی» را برای اجرا به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان سنجش آموزش کشور و ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور ابلاغ کرد که این دستور سبب افزایش ظرفیت پذیرش در رشته پزشکی عمومی امسال در گام نخست، با افزایش ۲۰ درصدی ظرفیت و پذیرش ۹ هزار و ۶۰۰ دانشجو آغاز شد که تا ۱۴۰۴ ادامه دارد.

بنابراین با این مصوبه ظرفیت پذیرش دانشجویان پزشکی عمومی دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی تا سال ۱۴۰۴ بیش از دو برابر خواهد شد. از این رو مقرر شد در سال جاری حدود ۲۰ درصد یا به عبارتی هزار و ۶۰۰ نفر، در سال ۱۴۰۲؛ هزار و ۹۲۰ نفر، در سال ۱۴۰۳؛ هزار و ۳۰۴ نفر و در سال ۱۴۰۴؛ هزار و ۷۶۵ نفر به ظرفیت پذیرش دانشجویان پزشکی کشور اضافه شود به طوری که مادر سال ۱۴۰۴، جمع پذیرفته شدگان رشته های پزشکی مان از حدود ۸ هزار نفر در سال ۱۴۰۰ به حدود ۱۶ هزار و ۵۸۸ نفر برسد.

● حمایت از تولید داروهای ایرانی و طرح دارویار

آغاز اجرای طرح دارویار از ۲۳ تیرماه ۱۴۰۱ به عنوان علمی ترین طرح حوزه دارو طی ۳۰ سال، ارتقا و کارایی بیشتر بیمه ها و اصلاح سیاست های ارزی دارو، زیر پوشش بیمه قرار دادن بیش از ۱۰۰ قلم داروی پرمصرف و ۳۶۶ قلم داروی ضروری پرمصرف برای بیماران مزمن و خاص، رفع کمبود ۱۳۰ قلم دارو، تثبیت پرداختی بیماران برای خرید دارو، حذف واسطه های دارویی و جلوگیری از قاچاق دارو، کاهش قیمت ۲۰ تا ۳۰ درصدی برخی داروها، ارائه خدمات با کیفیت تر به مردم و حمایت از شرکت های دانش بنیان تولیدکننده دارو از جمله اقدام هایی بود که برای رسیدن به این منظور انجام شد.

● توسعه تخت های بیمارستانی آی سی یو کودکان

یکی دیگر از برنامه های رئیس دولت سیزدهم توسعه تخت های بیمارستانی بود که در این مدت اقدام به افزایش ۱۰ هزار تخت بیمارستانی به مجموع تخت های بیمارستانی تا ۱۱۱ خرداد ۱۴۰۱، احداث ۴۸ هزار و ۵۰۰ تخت بیمارستانی در کل کشور و افزایش میزان هر تخت به هزار نفر از ۹/۱ به ۲/۵ تخت، کرده است.

تصویب و ابلاغ تعرفه بسته های خدمات پرستاری در قالب ۱۷ بسته و مبتنی بر عملکرد آنان و افزایش ماهانه مبلغ ۲ میلیون و ۷۵۰ هزار تومان کارانه حدود ۲۰۰ هزار نفر از کادر پرستاری کشور از ابتدای سال ۱۴۰۱ از دیگر اقدام های دولت طی یک سال اخیر بود

گزارش

زهرا طوسی

● **محورهای کلیدی برنامه ۱۰۰ اقدامی دولت**

مهم‌ترین محورهای این برنامه افزایش ظرفیت نیروگاهی، به‌کارگیری و تعمیرات اساسی تمام نیروگاه‌های موجود و مدیریت مصرف بود.

محور نخست که شامل توسعه ظرفیت‌های تولید برق می‌شود، دولت بنا دارد امسال حداقل ۶ هزار مگاوات به ظرفیت تولید کشور اضافه کند. این میزان یک رکورد تاریخی در صنعت برق است، گفتنی است سال‌های گذشته در توسعه و راه‌اندازی نیروگاه‌ها رکورد ۴ هزار مگاوات را داشتیم.

محور دوم که در این راستا هم تلاش شد تمام ظرفیت نیروگاهی کشور به کار گرفته شود و تعمیرات اساسی نیروگاه‌ها به‌موقع پایان یابند. در قالب طرح‌های افزایش توان تولید برق برای روزهای اوج مصرف تابستان امسال در مجموع بیش از ۳ هزار و ۸۴۴ مگاوات از طریق ساخت ۲ هزار و ۸۴۴ مگاوات نیروگاه حرارتی جدید، ۹۰۰ مگاوات ارتقای توان عملی واحدهای گازی و سیکل ترکیبی و ۱۰۰ مگاوات رفع محدودیت نیروگاه‌های بخاری به ظرفیت تولید برق حرارتی کشور افزوده شده است.

وزارت نیرو تاکنون توانسته ۱۱۰ مگاوات از برنامه ۵۰۰ مگاواتی نیروگاه‌های تجدیدپذیر خود را برای تابستان ۱۴۰۱ محقق کند و تا پایان شهریور هم ۳۹۰ مگاوات مابقی وارد مدار خواهد شد که گامی در جهت اجرای برنامه ۱۰ هزار مگاوات نیروگاه‌های تجدیدپذیر است. همچنین برای نخستین بار بیش از ۹۴ هزار مگاوات برنامه تعمیرات و آماده‌سازی نیروگاه‌های حرارتی پیش از شروع خرداد و پیک مصرف برق تابستان به پایان رسید تا رکورد جدیدی در زمینه تعمیرات نیروگاهی کشور ثبت شود.

علاوه بر این، میانگین راندمان نیروگاه‌های حرارتی امسال ۰/۲ درصد افزایش یافت و به رقم ۳۹/۲ درصد رسید. این اقدام موجب کاهش معادل مصرف ۴۲۳ میلیون مترمکعب سوخت در سال شد و بیش از نیم درصد صرفه‌جویی سالانه سوخت مصرفی نیروگاه‌ها را به دنبال داشت.

در محور سوم یعنی مدیریت مصرف نیز دولت تمام واحدهای صنعتی کشور را به مشارکت گرفت و موفق شد بدون فشار به تولید، برنامه پیک تابستانی را پشت سر بگذارد. مجموعه‌های اقتصادی بزرگی که نبض تولید و اشتغال کشور را در اختیار دارند و در سال گذشته به‌واسطه اعمال خاموشی‌های گسترده و ناگهانی با خسارت‌های بسیار زیادی روبه‌رو شده بودند، امسال و با مشارکت در طرح‌های

مدیریت بار مصرف نه تنها چرخ تولیدشان متوقف نشد، بلکه مصرف برقشان افزایش هم داشته است.

● **عبور از پیک تابستان با ۶ هزار مگاوات توان بیشتر**

در حالی که میزان مصرف روزانه برق در این روزها مرزهای ۶۹ هزار مگاوات را لمس کرده هنوز هیچ خاموشی برنامه‌ریزی شده‌ای در شبکه برق کشور روی نداده است. این در حالی است که سال گذشته با مصرف برق حدود ۶۷ هزار مگاوات شاهد قطع برق گسترده در کشور بودیم.

وزارت نیرو می‌گوید که نبود خاموشی در این روزها را باید در افزایش ظرفیت تولید برق جست‌وجو کرد. شاهد بر این مدعا هم ظرفیت افزوده شده به توان تولید برق کشور است که براساس آمارهای منتشر شده وزارت نیرو، برای پیک تابستان ۱۴۰۱ حدود ۶ هزار مگاوات است. وزارت نیرو همچنین برای عبور از اوج بار مصرف تابستان با حداقل قطعی برق، به دنبال مدیریت تقاضا رفت که این کار را با خاموشی دادن به صنایع و ادارها در داخل کشور و همچنین اصلاح الگوی مصرف مشترکان عملیاتی کرد. با توجه به خدماتی که وزارت نیرو در راستای کاهش تلفات در قالب پروژه‌های اجرایی انجام داده، موجب شده بخشی از انرژی تلف شده در شبکه‌ها را به نام پروژه‌های کاهش تلفات ذخیره‌سازی کند. وارد مدار شدن نیروگاه‌های نیمه‌تمام، برق ارزان‌بالتصال شبکه به کشورهای همسایه و تمرکز دولت بر اصلاح رژیم مصرف برق نیز از دیگر مواردی بود که به عبور کشور از پیک تابستان کمک کرد.

● **تولید ۶۳۰ هزار مشترک صنعتی در اوج بار**

به‌واسطه اعمال این ۱۰۰ اقدام مدیریتی، امسال نه تنها تولید صنایع کشور متوقف نشد، بلکه بارونق تولید، شاهد افزایش ۱۱ درصدی مصرف برق در بخش صنعت بودیم.

این برنامه‌ها به‌گونه‌ای به مرحله اجرا درآمد که از ۶۳۰ هزار مشترک صنعتی کشور، ۵۸۰ هزار مشترک بدون هیچ محدودیت و برنامه مدیریت مصرف، از انرژی کامل در اوج بار سال ۱۴۰۱ استفاده کردند.

برق ۴۹ هزار و ۵۵۸ مشترک صنعتی دیگر هم که در سال گذشته به‌صورت روزانه و از ساعت ۱۱ صبح تا ۲۰ قطع می‌شد، امسال تنها به مدت ۱۲ ساعت در هفته طی یک روز آن هم تنها از ساعت ۱۱ تا ۲۳ قطع شد.

قدس اقدامات زیرساختی دولت برای پایداری شبکه برق کشور را بررسی می‌کند

صد گام برای عبور از تاریکی

دولت سیزدهم در ابتدای کار مشکلات فراوانی در حوزه تأمین برق و رضایتمندی مشترکان صنعتی و خانگی داشت، به همین دلیل یک برنامه ۱۰۰ اقدامی را تدوین و با مشارکت مردم اجرایی کرد که در ادامه برخی از آن‌ها را که منجر شد تابستان امسال از تاریکی‌ها عبور کنیم را می‌خوانید.

به سید انرژی کشور تا سال ۱۴۲۰، به پایداری شبکه در فصول سرد و گرم بیفزاید. آن طور که مسئولان وزارت نیرو می‌گویند اکنون در ایران حدود یک درصد یعنی حدود هزار مگاوات ظرفیت اسمی و عملی تولید برق کشور در بخش هسته‌ای است و طبق سند توسعه انتظار می‌رود تا سال ۱۴۰۷ دو واحد ۱۰۵۰ مگاواتی یعنی ۲ هزار و ۱۰۰ مگاوات و تا ۱۴۱۵ نیز دو واحد دیگر در منطقه مکران در مجموع به ظرفیت برق هسته‌ای کشور اضافه شود تا سال ۱۴۲۰ نیز سه واحد دیگر در منطقه مناسب ایجاد می‌شود تا تکلیف ۸ هزار و ۴۰۰ مگاوات روشن شود.

● پایداری شبکه برق کشور با اتصال به روسیه

وزارت نیرو برای عبور از اوج بار مصرف تابستان با حداقل خاموشی ابتدا دست به مدیریت سمت تقاضا زد که با خاموشی دادن به صنایع و ادارات در داخل کشور و همچنین اصلاح الگوی مصرف مشترکان اجرایی شد؛ اما مذاکرات برای اتصال شبکه برق ایران به روسیه از طریق آذربایجان دیگر اقدامی است که برای ساماندهی وضعیت موجود در دستور کار قرار دارد. با اتصال دو شبکه برق ایران و روسیه مازاد ظرفیت در هر کدام از طرفین می‌تواند به طرف مقابل صادر شود. در ایام پیک مصرف تابستان که ما با ناترازی برق مواجه هستیم، اگر شبکه برلمان به روسیه وصل باشد، طبیعتاً می‌توانیم به جای صرف هزینه‌های گزاف ساخت نیروگاه‌های جدید مازاد برقی که در کشور روسیه هست را به کشور وارد کنیم.

● مدیریت ۵ هزار مگاوات بار شبکه با کنترل هوشمند

امسال بیش از ۵ هزار مگاوات مدیریت بار از طریق نصب کنترل‌های هوشمند برای مشترکین بزرگ در سراسر کشور انجام گرفت در غیر این صورت به همین میزان شاهد خاموشی برای مشترکان خانگی بودیم.

با توجه به ناترازی که در بخش تولید و مصرف برق به وجود آمده بود، نصب کنترل‌های هوشمند برای مشترکان بزرگ سبب مدیریت مصرف برق و کنترل ۱۰ درصدی بار شبکه شد. اولویت برای نصب کنترل‌های هوشمند با مشترکان بزرگ، دیماندی، صنعتی، چاه‌های کشاورزی، ادارات و مراکز تجاری بزرگ بوده که برای کل کشور به اجراء آمده است و ۷۵۰ هزار مشترک در بخش‌های مزبور مجهز به کنترل هوشمند شدند. نصب کنترل‌های هوشمند سبب رؤیت پذیری شبکه مصرف و برخورداری از پروفایل بار لحظه‌ای مشترکان می‌شود. در مراکز کنترلی که در ۳۹ شرکت توزیع نیروی برق سراسر کشور وجود دارد، میزان مصرف برق مشترکان بزرگ دارای کنترل هوشمند قابل رصد بوده و می‌توان در زمان اوج بار طی توافقی که با آن‌ها به‌ویژه مشترکان چاه‌های کشاورزی شده است، آن‌ها را از مدار خارج کرد. با توجه به اینکه سالی یک میلیون مشترک جدید به مشترکان برق کشور افزوده می‌شود، از این پس کنترل هوشمند برای همه مشترکان جدید نصب می‌شود؛ زیرا هزینه نصب این کنترل با کنترل دیجیتال یکی است که این مهم مرهون بومی سازی کنترل هوشمند و کاهش هزینه‌های تولید آن در کشور است.

● چالش‌ها و راهکارهای بخش انرژی

در حال حاضر دو چالش جدی برای بخش انرژی کشور مطرح است که شامل «ناترازی تولید و مصرف انرژی» و «خام فروشی» است. این چالش‌ها ناشی از مجموعه‌ای از عوامل هستند از جمله:

- ۱- توسعه نامتناسب ظرفیت‌های تولید و انتقال انرژی، ۲- تلفات بالای زنجیره تولید، تبدیل، انتقال، توزیع و مصرف انرژی ۳- عدم تنوع سید انرژی ۴- رشد شدید مصرف انرژی در زمان اوج مصرف ۵- نگاه بخشی به مدیریت حوزه انرژی و تعارض منافع نهادی ۶- عدم توازن نرخ بازگشت سرمایه با میزان توسعه یافتگی زنجیره ارزش ۷- نگاه سنتی به حفظ سهم فروش نفت خام در بازارهای بین‌المللی ۸- وابستگی فناوری در برخی تجهیزات و دانش فنی مرتبط با فرایندهای حوزه انرژی

● پیشنهادهایی برای رفع چالش‌ها

برای رفع این چالش‌ها مجموعه‌ای از اقدامات در بودجه ۱۴۰۱ در نظر گرفته شده است. از جمله: استفاده از روش سرمایه‌گذاری صندوق پروژه برای احداث ۵ هزار مگاوات ظرفیت حرارتی، اجاره وزارت نیرو برای استفاده از تهاتر نفت خام برای بازپرداخت بدهی‌ها به بخش خصوصی و ساخت نیروگاه‌های جدید، تعیین نرخ سوخت گاز نیروگاه‌های خودتأمین صنایع در جهت استفاده از ۲ هزار مگاوات نیروگاه‌های مذکور و کمک به بار شبکه، اصلاح قیمت سوخت گاز مصرفی پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌ها و صنایع و اصلاح تعرفه پلکانی گاز مصارف خانگی در راستای بهینه‌سازی مصرف و بهرهوری انرژی و در نظر گرفتن بخشی از منابع حاصله برای کمک به تولید و تحقق رشد اقتصادی، اصلاح الگوی مصرف گاز و برق و استفاده از توان شرکت‌های اپراتور مجازی دانش بنیان نسبت به هوشمند سازی مصرف انرژی و نصب کنترل‌های هوشمند پیش‌بینی شده است.

همچنین برای ۴۴۲ مشترک بزرگ صنعتی کشور با توجه به مدیریت بازار و آستانه تولید، به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی‌ها انجام شد که هرکدام از این صنایع بزرگ در سه ماه محدودیت برقی تنها یک ماه با مدیریت مصرف درگیر شدند و نه تنها انرژی برقشان در دیگر ایام اوج بار به‌طور کامل تأمین شد، بلکه در همان یک ماه هم امکان استفاده نامحدود از برق شبانه برایشان فراهم شد تا با کمترین آسیب از دوران اوج مصرف برق امسال عبور کنند.

● پاداش صرفه‌جویی ۴۰ درصد مردم

مشترکان برق برای بهره‌مندی از پاداش خوش مصرفی باید میزان مصرف خانگی آن‌ها نسبت به دوره مشابه سال گذشته کمتر و میزان مصرف برق هم‌زیرالگو باشد. با این چارچوب از مجموع ۲۹ میلیون مشترک خانگی، حدود ۴۰ درصد یعنی بیش از ۱۱ میلیون مشترک خانگی مشمول پاداش صرفه‌جویی می‌شوند. در عین حال، صرفه‌جویی این تعداد مشترک سبب کاهش ۵۰۰ مگاواتی مصرف برق در کشور می‌شود.

آن‌طور که آمارها می‌گویند مصرف برق ۸۰ درصد مشترکان زیرالگو مصرف بوده و این تعداد مشترکان می‌توانند مشمول این طرح شوند، ۱۰ درصد مشترکان بین‌الگو و یک و نیم برابر الگو مصرف دارند، این دسته از مشترکان نیز می‌توانند با رعایت بیشتر مشمول این طرح شوند؛ بنابراین برای ۹۰ درصد مشترکان این فرصت که با کاهش مصرف و رعایت سقف مصرف مشمول پاداش صرفه‌جویی مصرف شوند، وجود دارد. تاکنون ۴۰ درصد مشترکان مشمول طرح دریافت پاداش صرفه‌جویی مصرف شده‌اند و حدود ۱۲ درصد مشترکان نیز قبض برق رایگان دریافت کردند و حتی تعدادی نیز بستنکار هستند.

● تکمیل سید انرژی کشور با برق هسته‌ای

کشورمان در حال حاضر با نیاز شدید به برق در بخش خانگی و صنعتی روبه‌رو است، از این رو هدف خود را تأمین ۵۰ درصد تقاضای کشور با ساخت نیروگاه‌های هسته‌ای جدید با ظرفیت ترکیبی ۸ هزار مگاوات تعیین کرده است. توسعه برق هسته‌ای در حالی دنبال می‌شود که کشور عملاً برای تأمین برق پایدار نمی‌تواند بر ظرفیت‌های ۶۹ هزار مگاواتی نیروگاه‌های حرارتی و ۱۲ هزار مگاواتی نیروگاه‌های برق آبی تکیه کند و قرار است با اضافه کردن ۸ هزار و ۴۰۰ مگاوات برق هسته‌ای

بدرقه رئیسی بعد از حضور در جمع مردم یک روستای دورافتاده در کرمان

رئیس جمهوری معتقد است که ایران تایک قدمی ساخت هواپیمای مسافربری رسیده است

دیدار صمیمانه رئیسی و پوتین در عشق‌آباد خط بطلانی بر حواشی سفر قبلی رئیس جمهور به مسکو بود

حضور سرزده رئیسی در روستای سیل زده مزداران شهرستان فیروزکوه و بررسی وضعیت امداد رسانی در آن در تابستان ۱۴۰۱

با تشکیل اولین جلسه شورای عالی فضایی پس از ۱۰ سال، ماهواره‌بر سیمرغ در سال ۱۴۰۰ با موفقیت به فضا پرتاب شد